

זמנים. הלכות שבת פט"ז

נים סלחים פני חללים כדליתא פ"ק וכשהם יחידים מתקין בית סלחים לבל אדם בתקומו כדברי רבינו ורבינו לא הכיר בכאן ובלבד שלא יהא בית סלחים פני מכלים וגם בגמרא לא נזכר. ויש לחלק ולומר שחלילו בית סלחים פני כקדשנות שזכרנו כיו מוקפת חמין להם כל זמן שלא חמין אלא כשאין מוקפין. אבל כדליתא משנה כן בשיירא ששנה בגנה מוקפת גדר גבוה עשרה וכוון עין ז"ל שרבינו ספק על ההכרח למעלה וק"ל במתן:

מן כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד וכו'. מיתרל פרק הישן בטובה (דף כ"ד:). כלשון רבינו: וכל מחיצה שאינה עשויה לנחת אינה מחיצה. כך מלא צרוב ספרי רבינו ובהשגחה ח"א טוסתא אחרינא העשויה לנחת פ"ג. ונראה שכן ספק טעוין ספין (פירושין כ"ז). ופירושו שאינה עשויה לנחת שאינה עשויה להניח סם דבר או לטח סם. ופירושו העשויה לנחת כיון כה כלים ולא לנחת כעצמה. ודע שכשנאמר אינה מחיצה ר"ל מעין מוקפת לדידה ויחיד מניח סלחים וכן פירש הרשב"א ז"ל ודולי כעצמה מניח סלחים מחיצה היא וכן ג"כ דבר תורה מחיצות גמורות הן. ואין ר"ל כן מלאו רבינו ולפיכך הוא גורם שאינה עשויה לנחת. וחפ"ט שהמחיצות העשויות מחלטים כחל וסלע מושליות אל העשויות בידי אדם ללא תועלת סופן ליבטל ואין כלום וכן הדין במחיצה העשויה לנתיבות. זה נראה לא בדעתו ז"ל: וכל מחיצה שאינה עשויה לנחת לנתיבות וכו'. שם מיתרל האי מחיצה דלדרכין לא שמה מחיצה כיון דלנתיבות בעלמא עובדא לא היא מחיצה. ופי' אדרכין חוצני אכניס עשויות בה מחיצה שאוכלין כנחת הבנין לנתיבות: וכל מחיצה שאינה גבוהה וכו'. זה נראה מקומות. וכבר רבינו אינה מחיצה גמורה לפי ששפחות מן היא מחיצה וחלוקה רשות כמבואר בדיני הכרמלים ומקום ספור: גידוד ה' וכו'. בכל גנות (פ"ג) והלכה גידוד חמשה ומחיצה חמשה מנכרין. ופי' גידוד קרקע עולם גבוה מהסכסין לו:

מן כל מחיצה שיש בה פרוץ מרובה וכו'. פ"ק (שם פ"ג). משנה ששירא שנתנה בנקבה הקיפורה כלים כהמה מסלולין כמורה ובלבד שיהא גדר גבוה עשרה פתחים ולא יהיו פתחות יתרות על הבנין כל פתח שהיא כעשר אמות מותרת לפני שהיא כפתח יתר מן אזור. ובגמרא (פ"ג) הלכה פרוץ כעומד מותר: ואם היה לפתח או לורה פתח וכו'. למד זה רבינו ז"ל מהמשנה הראשונה שאמרה אם יש לו לורה פתח חפ"ט שרוב מעשר אמות אינו ריק לנחת וכו' פ"ג. ומ"ט רבינו שרש"י הוא שלא יהא פרוץ מרובה על העומד לפי שדעתו ז"ל שבהוא יתר מעשר עם ע"ט כעשר בלא ח"ט מה עשר בלא ז"ל פרוץ

בפסין משני רוחותיו הרי הוא מובדל משנים החיצונים. לפיכך אם שבת יחיד בזה ויחיד בזה ויחיד בזה אין נותנין להן כל צרכן אלא כל אחד ואחד יש לו בית סאתים במקומו. היה יחיד בזה ויחיד בזה ושנים באמצעי או שנים בזה ושנים בזה באמצעי נותנין להן כל צרכן: [מן] כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה. *וכל מחיצה שאינה עשויה לנחת אינה מחיצה. וכל מחיצה שאינה עשויה אלא לצניעות בלבד אינה מחיצה. וכל מחיצה שאין בגובהה עשרה טפחים או יותר אינה מחיצה גמורה. גידוד חמשה ומחיצה חמשה מצטרפין: [מן] כל מחיצה שיש בה פרוץ מרובה על העומד אינה מחיצה. אבל אם היה פרוץ כעומד הרי זו מתרת. ובלבד שלא יהיה באותן הפרצות פרצה שהיא יתר על עשר אמות. אבל עשר אמות הרי היא כפתח. אם היה לפרצה זו צורת פתח אף על פי שיש בה יותר מעשר אינה מפסדת המחיצה. והוא שלא יהא הפרוץ מרובה על העומד: ין כמה דברים אמורים בזמן שהפרצות משלשה טפחים ולמעלה. אבל אם היו הפרצות כל פרצה מן פחותה משלשה הרי זו מתרת. ואף על פי שהפרוץ מרובה על העומד. שכל פחות משלשה הרי הוא בלבד: ין כיצד הרי שהקיף בקנים ואין בין קנה לחבירו שלשה טפחים. או שהקיף בחבלים ואין בין חבל לחבירו שלשה טפחים. הרי זו מחיצה גמורה. אף על פי שהיא שתי בלא ערב או ערב בלא שתי. וצריך שיהיה גובה הקנה עשרה או שיהיה מן הארץ עד סוף עובי החבל העליון עשרה אם הקיף בחבלים. שאין מחיצה פחותה מעשרה. וכל השיעורין האלו הלכה למשה מסיני הן: ימ [ין] צורת יפתח האמורה בכל מקום היא אפילו קנה וכיוצא בו מכאן וקנה

השנת הראב"ד וכל מחיצה וכו'. כתב הראב"ד ז"ל ל"א הפשוטה לנחת, עכ"ל:

א טור סימן עש"ב ס"ג ס"ס: ב טור ס"ס: ג טור ס"ס ס"ג ע"פ דרנן א':

פרוץ מרובה על כעומד לא סף יתר מעשר ז"ל פרוץ מרובה על כעומד לא. וחז"ט שנתהא מסוגיא (דף י"ט) שכל משנה זו דמאן דלית ליה כי כלי מחגי' חצר שרובה סתמים וחלוקתו נהרה ז"ל וברייא דקא אמרה כסחמים ובלבד שיהיה עומד מרובה על הפרוץ הייט כסחמים שאיך פשוין כחקק כדליתא הים. רבינו ז"ל ספס לו שפס הכרמיות ופס מיתרל דר"י דלמך לכלאים החירו ולא לנחת. וביצר דלמ"י מלן דלית ליה מחגי' איך ליה ספין ומנזי שפ"ר דנקרה בעלמא סגי ליה ולית סופך על דמיות המכרות בס. זהו דעתו ז"ל. ובפירוש פשר יש לה ז"ל אפסר שהוא ז"ל יודע שאיך פרוץ מרובה על העומד כשר הוא. וכן הכשיר הוא ז"ל בני סוכה פ"ד מהל' שולח וטובה. ואולי שהוא מחלק בין סוכה לנחת בענין זה ומפרש היא ברייא דסוכה כעשהה וכבר כהנמים ס. אכל החוסם' והרשב"א ז"ל סבורים דכל שיש סם ז"ל עשוי כחקק חסי' פרוץ מרובה על העומד בלרעה מחיצות וכוונן ז"ל הרי כן כעומדים. ודע שאף לדעת רבינו יש ז"ל מועיל חסי' בפרוץ מרובה על העומד כיון צרות שלשים כמבואר פ"י דין הכשר המבוי המבולג. וכן לפעמים שפרוץ מרובה בלא ז"ל מועיל כיון כפסי צירוף כמבואר פ"י. ולא גזר רבינו להכיר בכלל אלא המחיצה שנתנה בלא מכוונת היא מחיצה וזה פשוט וכו': זה פשוט ומהבאר מן המשנה (שם פ"ז): שזכר במתן:

יח כיצד הרי שהקיף בקנים ואין בין קנה לקנה וכו'. משנה שם מקיפין שלש חללים זה למעלה מזה ובלבד שלא יהיו בין חבל לחבירו ג' ספחים שיעור חללים עבין יתר על ספס גדי שיהא חבל עשרה טפחים. מקיפין בקנים ובלבד שלא יהא בין קנה לחבירו ג' ספחים בשיירא דברו דברי ר"י והכ"ל לא דברו בשיירא אלא כהווה כל מחיצה שאינה על שתי וערב אינה מחיצה דברי ר' יוסי ברי' ר"י והכ"ל אחד משני דברים שפס רבינו כחכמים צנני הדברים. ואמרו שם בגמרא חכמים הייט ח"ק. פירות דלמך אהד משני דברים. ופירלו וליכא צימיו יחיד ציבור. ובהלכות דרנן כחפ"י ספרי יחיד ציבור שרי לטלמולי דבוק מחיצה של שתי או ערב כיון המדבר והלכתא כחייבו ע"כ. פירוש לדעת רבינו וזכר אלמאי ז"ל לענין בית סלחים ויחידים ושיירא כבר נהבאר למעלה:

יח צורת פתח האמור ב"מ וכו'. פ"ק (שם י"ח): תנא לורה פתח שאמרו קנה מכלן וקנה מכלן וקנה על גביהן. לריכין ליעב או אין לריכין ליעב. רב ששח ז"ל

לחם משנה

מן וכל מחיצה שאינה עשויה לנחת אינה מחיצה וכו'. פירוש לגירסת רבינו ששח עשויה לנחת זה כלים היו מחיצה ולדעתו ז"ל אינה מחיצה אלא שאינה עשויה לנחת בה כלים ולא נחת אדם עם כלל וכוון דלא נעשה לשם דבר חפני כן לדעתו אינה מחיצה כלל ולא דעת הרשב"א ז"ל שכתב שפחות מניח סלחים היו מחיצה ולכן לא נהב רבינו אינה מחיצה גמורה אלא כהב אינה מחיצה כלל ח"ט ה"ה ז"ל ואין נראה לו כי כך מלאו רבינו: וכל מחיצה שאין בגובהה עשרה טפחים או יותר אינה מחיצה גמורה. כתב ח"ט וכבר רבינו אינה מחיצה גמורה לפי שפחות מן היא מחיצה וכו' וח"ט ח"ב אף כהב כל מחיצה שיש בה פרוץ מרובה על העומד אינה מחיצה וכו' לכתוב אינה מחיצה גמורה דהא מחיצה חוקרי לענין הדר שפסין לים דכפס מכלן ופס מכלן סגי כמבואר למעלה בפרק פ"ו. וי"ל דחוקרי מחיצה משום דיש לו שלש מחיצות אחרות אבל אם היו כל המחיצות כפס מכלן ופס מכלן לא מחגי' ואין לדעת רבינו לדבר כהן אלא במחיצות המועילות בפני ענמן וכו' ה"ה למטה ולא בא רבינו להכיר בכאן

מגדל עז

וכל מחיצה שאינה עשויה לנחת אינה מחיצה: כתב הראב"ד ז"ל טעמיה לנחת עכ"ל: ואינו אומר גם זה אולי יהיה נראה של רבינו ז"ל אכל גירסה כסדר ונלפתה ע"ק דעירובין וכו' כרב אלפסי בגמרא ר"מ ז"ל: וכל מחיצה. פ"ק דעירובין (דף ע"ז) וכמה מקומות בתלמוד: גידוד חמשה וכו'. פ' כל גנות (דף י"ג): כל מחיצה שיש בה ער חים ועוף. הכל ע"ק דעירובין (דף י"ז):

הנחות מייבונות [ג] הנה לא הזכיר מהא דאמר ר"ל משום רבי ינאי צה"ט שאמרו צריכה היצר ציר וכן ר"י אלפס דלגו בספרו ועל זה כתב מהר"ם וז"ל ותמה אני והא ליבא כמאן דפליג עליה ודחקתי עצמי לפרש הסוגיא אליבא רידיה הא דגיסין בה"י הכי אשכחננהו רב אחא בריה דרב אויא לתלמידי דרב אשי אמר להו חגי כו מירי בצה"ט פירש וכו' הוא מצריך היצר ציר או לא אמרו ליה לא אמר ולא כלום כלומר לא הוסיף מאומה על צה"ט אלא קנה ציר וכן יש לפרש לפי שיבחו דמשבע דלא בעי היצר ציר. מיהו אין הלשון נשבע כן אמר ר"ל למימר תניא דמסייע לכו ועוד לשון לא אמר כלום לא משמע הכי ואדרבה נראה לפרש דהכי פירושו אמר כו מירי בצה"ט אמר בה שוב חידוש אמרו ליה לא אמר שום חידוש אמר להו אני אומר לכה דבר חידוש תנא צה"ט שאמרו קנה מכלן וקנה מכלן ואין צורך קורה רחבה ספס ע"ג אלא קנה בעלמא ע"ד וצריך נמי היצר ציר עכ"ל מהר"ם וכו' כ"ה. והביא הא דאמר ר"ל וצריך היצר ציר. אמנם לי המעתיק אמר ה"ד יצחק בה"ד מאיר שראה בברוייא העירובין וקבלה בידם שנתקנו בימי רש"י ז"ל ולא היה בהן היצר ציר והקשת הן לבני העיר כהא דר"ל ואמרו לו בלשון הזה: במירוש סוגיא זו מועים האשכנזים ופירשו לו כפירוש מורי אליבא דרב אלפס ז"ל. עכ"ל:

שנים בזה ושנים בזה ויחיד באמצע מהו. פי' את"ל²⁷² דאמרינן חד להכא וחד להכא נפיק, שנים בזה כו'. והלבטא בעינן לקולא. פי' שתי הבעיות הללו לקולא תלינן להו, ונותנין בהם כל צרכם על הדרך שפירשנו. וכלה בשערבו. וכלה שמעתין בשכתלי קטנה נכנסין לגדולה²⁷³, דאי לא קיי"ל²⁷⁴ נראה מבחוץ ושוה מבפנים נדון משום לחי, וכלם חשובין מגופפין וכאלו אין אחד מהם גפרץ לחבירו, ואין נותנין להם באחד מהם אלא ב"ט.

[צג, ב] א"ר חפ"א גרוד²⁷⁵ כו' מאי דפרש"י ז"ל במסכת גיטין²⁷⁶, כגון חריץ עמוק חמשה והשלימו ועשו על שפתו מחיצה חמשה, שאין מצטרפין לעשותו רשות היחיד, כבר דהא ר"ת ז"ל²⁷⁷ מתא דבור וחוליותה מצטרפין לעשרה²⁷⁸, דדייקי לה מלישנא דמתני' בזכותא, ומהתא דפ"ק דשבת²⁷⁹ בבית שאין בתוכו עשרה וקירוי משלימו לעשרה, וכדכתיב' התם בס"ד²⁸⁰, והנכון כמו שפרש"י ז"ל בכאן²⁸¹, כגון שתי הצרות זו בצד זו וקרקעיתה של אחת מהן גבוה משל חברתה חמשה טפחים, ועשו עוד חמשה טפחים על העליונה, אין מצטרפין להיות כשתי הצרות שיש ביניהן כהל עשרה, ומערבין שנים.

ומודה²⁸² רב חפ"א פירוש, דלגבי דידהו מחיצה עשרה חשיבא ויכולין לערב לעצמן, מפני שרואין פני כהל עשרה, וכי קאמר דאין מצטרפין היינו לגבי עליונה שאין רואין פני עשרה, דאלו בשיש גודל עשרה עומדין על שפתו ורואין פני עשרה, אבל השתא דליכא גודל חמשה והיה²⁸³ אסורין, אם אתה משריט עכשיו שהשלימו עליו מחיצה עשרה, סבורין לומר דבמחיצה חמשה סגי, שהרי עכשיו אינם רואין פני עשרה²⁸⁴.

272 מדברי רבנו נראה שאינו גורס בגמ': ואם תמצא לומר חד להכא נפיק וכו'. ולגירסת רבנו יתבאר מה שפסק הרמב"ם בשני הבעיות לקולא, אע"פ שדרכו לפסוק כאת"ל, [כמ"ש בדעתו הרא"ש בקדושין פ"א ס"ז ז' ובר"ן נדרים ז', א], ועי' קרבן נתנאל רש"ש ובית יצחק, 273 כ"כ הראב"ד בכתוב שם והמאירי, 274 לעיל ט, ב. 275 בנדפס (בכל הסוגיא): גדר, ועי' דק"ס אות י. 276 ט, ב ד"ה גידוד, 277 בתוס' ד"ה גידוד ובגיטין שם ובספר הישר ס"י קט, 278 לקמן

ופרכי' אי הכי תחתונה תערב תרי²⁸⁵. כלומר, שתוכל לערב לעצמה כדקאמרת, דלדידהו חשיבא מחיצה עשרה. ועליונה לא חדא תערב ולא תרי תערב²⁸⁶. פירוש, לא חדא תערב שתערב עם התחתונה, שהרי תחתונה חלוקה ממנה לגבי דידה מיהת במחיצה עשרה, ולא תרי תערב, כלומר שלא תערב לעצמה, דהא לגבי דידה אין כאן מחיצה ותחתונה אוסרת עליה. וא"ת, ולישני ליה דאה"נ, וכי קתני מערבין שנים אבני תחתונה קאי, וכדשנינן לקמן גבי סיפא דקתני פחות מכאן מערבין א'²⁸⁷. וי"ל, דברישא ליכא למימר הכין, דהא קתני בהדיא ועליונה גבוה מן התחתונה עשרה דכלה מחיצה בגודל, ובין תחתונה ובין בעליונה מערבין שנים ואין מערבין אחד, אבל בסיפא דקתני פחות מכאן מצי לשנויי הכין, דה"ק ופעמים שמתאחד מהם מערבין אחד ואין מערבין שנים, ואבני תחתונה.

כגון שהיתה עליונה מגופפת והולכת²⁸⁸ עד עשר אמות. פירוש, כי מלבד החמשה שעשו מחיצה בעליונה על הגודל הוסיפו מכאן ומכאן גפופין לתשלום גובה המחיצה עשרה, ושיירו בין הגפופין פתח עד עשר, דהשתא הוי כפתח שבין שתי הצרות שמערבין שנים. ומיהו בוו אין מערבין אחד כי התם, כיון דבר מפתח²⁸⁹ זו איכא גובה עשרה לבני התחתונה, דלדידהו גודל חמשה ומחיצה חמשה מצטרפין.

ופרכי' אי הכי איכא סיפא פחות מכאן כלומר פחות ממחיצה חמשה מערבין אחד ואין מערבין שנים ואמאי אי בעיא חדא תערב ואי בעיא תרי תערב. כלומר, דהשתא ליכא ביניהם אלא פתח, דקיי"ל מערבין אחד או שנים. ופרקינן, דהכא במאי עסקינן שהתחתונה פרוצה במלואה לפתח של עליונה. וכלה שמעתא פשוטה מכאן ואילך.

צט, ב, 279 ז, ב, 280 בחי' הנדפסים שם ליתא. וראה תוס' סוכה ד, ב ד"ה פחות, 281 בד"ה גידוד, 282 לפנינו: מודה, 283 צ"ל: יהיו אסורין שאם, 284 לסברא זו צ"ע, דאפי' גידוד עשרה ומחיצה חמשה איכא האי גזירה, וראה מש"כ הרא"ש בדעת רש"י, 285 כ"ה בד"ש וכע"ז גם ברש"י, ולפנינו: תערב שנים, 286 כג"י ד"ש, וכ"ה בתוס' הרי"ד, 287 כן ה"ק התוס' בד"ה וכן, וע"ש מה שתרצו, 288 כ"ה בד"ש, ולפנינו ליתא: והולכת, 289 בנדפס: כיון דמפתח.

וליתיה להאי שקלא וטריא, דהא קיי"ל גודל חמשה ומחיצה חמשה מצטרפין, וקאמי ליה כלה מתנייתא כפשוטה.

דיוורו הבאין בשבת מהו שיאסרו. כלומר, כהל שבין שתי הצרות שנפרצה בשבת אוסרין זו על זו או לא, מי אמרינן שבת כיון דהותרה הותרה או לא.

ת"ש כו'. קס"ד דסתמא קתני ואפילו נפרצה בשבת.

אמר רבה אימור כו' א"ל אביי כו' עד ואמר לי שבת כיון דהותרה הותרה. והקשו בתוס'²⁹⁰ מאי קשיא, שאני התם דאיתנהו למחיצות, אבל הכא דליתניהו למחיצות שנפרצה הכותל שביניהן דיילמא לא אמרינן הכי, דהא דכותא אמרינן בפ"ק²⁹¹, אמר לך רב הונא אנא דאמרי אפי' לרבי יוסי עד כאן לא קאמר ר' יוסי התם דלא אמרינן שבת כיון דהותרה הותרה אלא משום דליתניהו למחיצות, אבל הכא (דליתניהו) [דאיתנהו] למחיצות, ותירצו דהיא דר' יוסי איכא מחיצות²⁹² שעושות רשות, כגון הצר שנפרצה לשתי רוחותיה ומבוי שנטלה קורתו או לחי, והא חשיב חסרון, אבל כהל שבין שתי הצרות דלא עביד רשות, אלא לחלק רשויות שלא יתערבו, בהא ודאי כי נפל לא חשיב חסרון וכמאן דאיתנהו למחיצות דמי, וראוי לומר שבת כיון שהותרה הותרה. והשתא אע"ג דקימי לן בההיא כרבי יוסי, בהא דהכא קיי"ל כשמואל דשרי בסמוך, דהא רבה ואביי כוותיה סבי' להו, וכן רב הונא ורב יהודה, ולא תקשי הלכתא אהלכתא לפום האי טעמא דאמרן.

איתמר כותל שבין שתי הצרות. כלומר, שלא ערבו זו עם זו ונפל בשבת.

רב אמר כו', פי', דקסבר דלא אמרינן שבת הואיל והותרה הותרה. ופרש"י ז"ל²⁹³, דסתמא קאמר שאין מטלטלין אפילו כלים ששבתו בחצר, ואע"ג דקיי"ל כר"ש דכולם רשות אחת הם לכלים

ששבתו בחצר, ומיירי בשערבה כל חצר לעצמה, ורב לטעמיה דאמר²⁹⁴ דערבו גזרינן מאני דחצר אטו מאני דבתים. וק"ל, דהכא ליתא להתיא גזרה, דהא כיון שסבר רב דלא אמרינן שבת הואיל והותרה אסור להוציא כלים דבתים לחצר, דחצר אחת²⁹⁵ אוסרת עליה, וא"כ ליכא גזירה דמאני דבתים. וי"ל, דהכא במאי עסקי' כגון שהוציאו כלים דבתים קודם שנפרץ הכותל²⁹⁶, שאם אתה מתיר לטלטל כלים ששבתו בחצר יאמרו שני כלים במקום אחד זה אסור וזה מותר. ושמואל אמר זה כו'. פי' פ"י²⁹⁷ אפילו כלים דבתים, דאמרינן שבת הואיל והותרה [הותרה], והרי התצר הוה שערבה לעצמה מותרת כבתחלה להכניס ולהוציא מן הבתים לחצר, ואלו כלים דחצר אפילו לחצר אחרת מותר, ואליבא דר"ש דאמר כולם רשות אחת הם, ואפי' ערבו לסברא דשמואל כדאי' לעיל²⁹⁸, והלכתא כשמואל אפילו בוו מטעמא דכתיבנא לעיל²⁹⁹, דאיך אמוראי דלעיל קיימי כוותיה. והקשו בתוס'³⁰⁰, דהא רבה ס"ל בהא כשמואל לעיל לקולא כדאי' לעיל, ואלו התם בפרק במה מדליקין³⁰¹ אמרי' דכל מילי עביד כרב בר מהנהו תלת דמני התם דעביד כשמואל, וכי תימא דשניא הא דאיכא אמוראי כשמואל³⁰², ואפי"ה הוצרכנו להוציאה מן הכלל, ותרצו בתוספות דהלכות עירוב שאני, דכיון דקיי"ל דהלכה כדברי המקל בעירוב, ליתא משום כללא בהלכותיהם וכדאיתא לעיל במכלתין³⁰³, וכן ליתיה להתיא כללא באבילות, כיון דקיי"ל דהלכה כדברי המקל בעירוב ואבל, ויפה כיוונו במנהגם.

אהדרינהו רב לאפיה. פרש"י ז"ל³⁰⁴, דקסבר אסור לטלטל הסדן עד לשם, וכטעמיה דאמר שאין מטלטלין בו אלא בד' אמות. ולפי' זה לא הולכין הסדן בדרך מלבוש. והוצרך לפרש כן, ולא פירשה דאיטורא משום עשיית אהל, דסבר מרן ז"ל³⁰⁵ שאין משום עשיית אהל עראי

דמיירי בכלים ששבתו בבתי לר"ש. ועי' במהרש"א, 297 כפרש"י בד"ה זה, 298 צא, א, 299 צב, א ד"ה איכא דאמרי, 300 בד"ה לא תימא, וע"ש במהרש"א, 301 שבת כב, א, 302 צריך להוסיף: והא בגרירה איכא נמי אמוראי דסברי כשמואל, ונשמט ברבנו בטה"ד, 303 ראה לעיל מו, א, 304 בד"ה אהדרינהו, 305 רש"י

ונדע"ל: כיון דבתתא, 290 לעיל יו, א ד"ה עירב, וראה ברבנו שם ד"ה אמר לך, 291 שם, 292 [צ"ל: איירי במחיצות], 293 בד"ה רב, 294 לעיל צא, א, וצ"ל: דהיכא דעירבו גזרי' וכו', 295 [צ"ל: אחרת], 296 כ"כ גם המאירי בשם הראב"ד, ובכ"ז כתב ע"ז: רבנו פ"י כן לשיטת רש"י, אבל באמת זה דוחק, ולכן פ"י בתוד"ה אין

דקשיא לך להנך אמוראי, תיקשי לך מתימא דמחיות הכרס. אלא דמאי משני התם היינו טעמא, ואי אבי נמי מחול הכרס קשיא ל"י ה"ג היינו טעמא (67):

דף צ"ג א"א לאו התם היינו טעמא. אע"ג דהכא נמי טעמא איכא דקחני מפני שהיא כפתחה של גדולה. התם מחיות דמהניא לחוזה להן, אמרין מן המחיות ולפנים מגרע קא גרעי, דנעיין דלישחיר שיעור שדה לבר מדוושא דכותל, דמחיות מהן ולחון מדבילות, מהן ולחון מחזרות, דהא בחוכן ליכא מפסיק. אבל הכא דהנך גיפופי מהניא לה לגדולה לאבדולי לה מקטנה, ולקטנה קא מחזרי לה להדי גדולה, דאלמלי הן מרחיק ד"א חורע, ואלו השתא אסורה:

ג' קרפיות וכו'. פירש"י והקישו לדירה במחיתה של שתי וכו'. וכן אמר הריטב"א ועשו מחיות של שתי או של ערב וכו'. והריטב"א לא צריך להאי, דהא איהו דאמר בשמעמא דחצלים דפ"ק [ט"ו:], דקרפף שלא הוקף לדירה (במחיתה) [כמחיתה] דחצלים. וא"כ הכא בקרפף ממש שלא הוקף לדירה. והכי משמע (ו) דהרשב"א (עה"ק שער ג' סי' ג') דהכא (כקרפף) [בקרפף] ממש. וכן אמר הרמב"מ [פט"ו מה"ש הי"ד] ג' מקומות שלא הוקפו לדירה:

נעשה כשיירא כו'. ופירש רש"י והאמנעי מותר אפי' גדול כל שהוא, אבל לחיטויים לא יהיבין אלא צ"ס. וכן צריך צבא נותנין לחיטויים כל צרכן ולאמנעי בית סאחיס. וכן אמר הרא"ש. ופליגא דהרשב"א דאמר [שס] כי יהיבין לתד מיני' כל צרכן, אינן כחצר דידי' דמיא ושרי כולהי בכל צרכן. ודברי הרמב"ם נטיין לדבריו, דסתים ואמר נותנין להן כל צרכן:

והבא נכנסין (ובשער) [ובשלת] (68) כדאמר הריטב"א. ואמר הרשב"א וצלבד שלא יהא בית סאחיס פנוי:

והא דהכא דאמרין דהאי דבמגופף כאלו הוא בשאינו מגופף, לא קשיא לרש"י ולרבותאי אדאשה וליצור ותשעה, דאמרת דהאי דבשאינו מגופף כאלו הוא במגופף, אבל האי דבמגופף לא הוי כאלו הוא בשאינו מגופף. דאימא הכא לענין תשמיש, דהאי דבמגופף קא משתמש בשאינו

מגופף, כאדם המשמש בפתח שלו, והו"ל שאינו מגופף שותפות דהאי דאימי' צ"י ודהאי דמגופף, ובשנים החיטויים מגופפים, האמנעי משותף לשלשתן להשתמש בו, ובאמנעי מגופף, אית ל"י שותפות בחיטוינה צהדי האי דבחיטוינה דהיו נמי משתמש צ"י:

שנים צוה ושנים צוה. ולא דמי לתשעה בקטנה ויחיד בגדולה, דלענין צרוף צעיין דיחיד דקאי בגדולה כמאן דקאי האידנא בקטנה דמי, ובצית מימר דהאי קטנה בטולי בטלה לגבי גדולה דכפתחה הויא, וט' לגבי חד לא אמרין בטלי. אבל לענין שיירא לא צעיין אלא דליהוי האי דמגופף שותף בתשמיש צהדי בן דאינו מגופף, וכי איתנהו צ"י רוצה דלא בטלה נמי, נהי דלא בטלי שותף בתשמיש מיהא הוי. א"ג לענין דבר שצקדושה דמדאורייתא צעי עשרה, חמירא, הכא דיחיד ושיירא דרצנן, לא אחמור צ"י רצנן כולי האי, ושרי אפי' צ"י בקטנה ואחד בגדולה:

והרבבא צעיין לקולה. ויהיבין לאמנעי שתיים החיטויים, ואם יחיד צוה ויחיד באמנעי ושנים צוה, לרש"י והרא"ש אין נותנין כ"צ אלא לזה של שנים, ולהרמב"מ והרשב"א נותנין לזה של שנים, ולאמנעי דהיה חצר לזה, אבל לחיטוי של אחד אין נותנין לו אלא סאחיס, דלא הוי חצר לאידך חיטון, דהיהו לאו תשמישתי' צאיך חיטון, ובאמנעי ליכא אלא תשמישתי' (דרב) [דחד], ועוד דמגופף נעשה חצר לשאינו מגופף משום דתשמישתי' בשאינו מגופף, ולא שאינו מגופף למגופף:

ע"ב: הא דאיבעיא להו לרבנן דתוס' [ד"ה גידוד] תל צרה"ר גצוה ה' ומחיתה ה'. לא ידענא מ"ש הורק מרה"ר לתוכה, דעקירה במקום שרואין פני העשרה והנחה במקום שאין רואין אלא פני חמשה, ומ"ש הורק מתוכה לרה"ר, דעקירה במקום שאין רואין פני יו"ד והנחה במקום שרואין פני יו"ד, אטו בצבא חליא דלהאי הויא מחיתה ולהאי לאו מחיתה, אי מחיתה לכ"ע הוי מחיתה ואי לאו מחיתה לכ"ע לא הויא מחיתה, אלא צדוכתא חליא מלתא, לגבי דהאי דוכתא הויא מחיתה ולגבי דהאי דוכתא איתתם מחיתה:

ומוודה רב חסדא בתחמונה כו'. פירש הריטב"א, דאי איכא גידוד יו"ד, עליונה עומדת על שפתו ורואה פני

67 נראה כונתו שלא הו"ל למימר "התם" היינו טעמא רק "הכא" היינו טעמא, כיון שע"ז איירי אביי. וי"ל עוד בכונת התוס' שלשון הגמ' שהקשה לו ולא מצינו מחיצה לאיסור והתניא וכו', משמע שבא להקשות שהנה מצינו ברייתא שיש מחיצה לאיסור, ואם אביי איירי ע"ז א"כ לא חידש לו כלום מה שהביא לו הברייתא, רק ה"י צ"ל ולטעמך היא גופא תיקשי.
68 ר"ל שמה דאמרי' בכל הסוגיא דג' קרפיות דדיורי גדולה נכנסין בקטנה, איירי בנכנסין כותלי קטנה בגדולה, דאל"ה אמרי' נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי גם כלפי הקטנה, וממילא לא אמרי' בזה דיורי גדולה נכנסין בקטנה. ומה שהגהתי "ובשלת" י"ל בזה בב' אופנים שיהא רחוק כותלי הקטנה הנכנסין מכותלי הגדולה ג"ט, דאל"ה אמרי' לבוד, כמבואר לעיל דף ט' ע"ב, וגם י"ל שצריך שיהיו נכנסין במשך ג"ט, כמבואר בביאוריה"ל סי' שס"ה ס"ג ד"ה וכגון שנכנסו, ועיין בחזו"א סי' ס"ז ס"ק י"ב מש"כ בזה.

שמו

גאון

פרק תשיעי דף צ"ד ע"א

יעקב

יו"ד, אבל הכא דליכא יו"ד, כי שריח להו מימר אמרי מחילה ה' סגיא, הואיל ואין רואין פני עשרה. ולדידי מדרבנן הוא דלא מנטרפי דלמא אמרי מחילה ה' סגי, הא מדאורייתא מחילה היא. וליתא להא דאיבעיא להו לרבנתינו צעלי החוס' בתל גבו ה' צרה"ר: [

בגון שהיתה עליונה מגופפת כו'. וגידוד ה' ומחילה ה' איו"ד אמות, וה"ק או שיש בה צפתח העליונה גדוד ה' ומחילה ה', אין מערבין א' דרך הפתח:

א"ר אבי לא תימא מר אימור וכו'. דכותל שבין צ' חצירות שפלה, דמי לעירב דרך הפתח ונסתם, דתרויהו משום דירין הוא, ולא דמי לחצר שגפרצה לרה"ר, כדפרישו רבנן דחוס' צ"ק [יו"ו. ד"ה עירב] ואייתי לה הריטב"א הכא:

אין מטלטלין אלא צד"א. פירש"י אף כלים ששבתו בחצר, דרב לטעמי' דאמר עירבו לא. ואמר הריטב"א, אע"ג דהכא ליכא למיגור, כיון דלא אמרינן שבת הואיל והותרה הותרה, לא אחי לאפוקי מאני מבתיס לחצר. הכא בשכנר הוציאו ואיכא מאני דבתיס בחצר. והא דלא [פריך] [פריך] הריטב"א הואיל ומעיקרא הו אסירי אפי' מאני דחצר לאפוקי לאידך חצר, משום מאני דבתיס, השתא נמי אסירי והו"ל נפרץ למקום האסור לו. משום דרב לית לי' הואיל והותרה הותרה, לית לי' נמי הואיל ונאסרה נאסרה כדאמור בתוס' [ד"ה לא תימא], ואי ליכא מאני דבתיס דמעיקרא שרינן השתא מאני דחצר. ורבנתינו צעלי החוס' [ד"ה אין מטלטלין] אוקמו להא דרב צללים ששבתו צבתיס, ולא אמרו כרש"י, קסברי רב קתמא קאמר אע"ג דליכא מאני דבתיס דמעיקרא, ושרו מאני דחצר כהריטב"א⁽⁶⁹⁾:

תשמישמה דהא צהא, גזרינן דלמא מטלטל מאני דבתיס נמי מחצר זו לחצר זו, ולא שרינן לי' לטלטולי אלא צד"א, ולא עד עיקר מחילה כשמואל, דלמא ממשיך, ושמואל לא גזר דלמא ממשיך, וכרב נקיטנא צמאני דבתיס, אבל מאני דחצר אף מוז לזו מטלטלין כר"ש ואפי' עירבו. והרמב"ן חפסי, חדא אי משום הא הו"ל למיגור דלא לאפוקי מבתיס להא חצר הפרוזה, אבל למיסר לטלטל צתוכה מפני כלי הבית שמה יוציא אותן לחצר אחרת אינה משנה, ועוד הרי אמרו [כ"ה:]: בקרפף שגפרץ צמלואו לחצר, שגפרצה כותל המגדיל צינין, חצר מותרת וקרפף אסור, והתם דליכא גיפופי, ולא אסרו לחצר שמה יוציא כלי בית מחצר לקרפף. ואין הא דרמב"ן לא ידעינן, הא דאמר הו"ל למיגור דלא לאפוקי מבתיס לחצר, ולטעמך (הריא"פ [להריא"פ] ורש"י רב דאמר אין מטלטלין היכי דמי, אי דליכא מאני דבתיס דאפיקו לגוה מקמא דאיפרצה, מאני דחצר אמאי אסירי הא השתא לא מפקא מבתיס, דלרב אסור כיון דלית לי' הואיל והותרה הותרה, אלא לאו דאייכא הנך דאפיקו מקמא הכי כדאמר הריטב"א, וגזרינן משום הנך אמאני דחצר. א"י רב אמאני דבתיס הוא דאמר וכדאמרי רבנן דחוס' וצכומתא וסודרא. להרז"ה נמי אימא דרב דאייכא מאני דבתיס דאפיקו מקמא דאיפרצה, א"י רב צכומתא וסודרא, והיכא דליכא מאני דבתיס דמקמא דאיפרצה, ה"נ דגזר דלא לאפוקי מבתיס, ומטלטלין מאני דחצר צכולה. והא דאמר מקרפף שגפרץ לחצר, אי לית לה גיפופי לחצר לא ידענא היכא משתריא⁽⁷⁰⁾. וא"י התם חצר מותרת, כיון דקרפף אסור לא גזר, כדאמר בגדולה וקטנה אע"ג דלקטנה לית גיפופי, הכא דתרו"י שרינן, אוושי אינשי מהא ומהא ואחי לאפוקי מהא להא:

בע"מא פליגי רש"י ורבנן צעלי החוס' [לעיל מ"ד. חוד"ה פקק החלון ושבת קכ"ה ד"ה הכל מודים], רש"י אמר הא דאין עושין אוהל עראי צתחילה צשבת, לא אמרן אלא צגג, אבל מחילות עראי שרי. ורבנן דחוס' אמרו ל"ש גג ול"ש מחילות אין עושין. קמו רבנן דצתרייהו צשיטתיהו, ואפילו מחילות עראי אסור. והכא רב דאהדרינהו לאפי', רש"י מתוך לטעמי', קסבר אסור לטלטל הסדין, ורבנן מתרי' לטעמייהו, משום דקסבר רב אין מטלטלין צה אלא צד', והאי גלימא למישרי טלטול הוא דאחי הו"ל מחילה להחיר, ואין עושין מחילות עראי צשבת, ושמואל דשרי לטלטולי עד עיקר מחילה, האי גלימא

69) וכ"כ המהרש"א בדעת החוס' עיי"ש.
70) כ"כ הרי"ף והרמב"ם והתוס' בדף י"ז ע"א ד"ה עירב והטוש"ע סי' שע"ד ס"ב.
71) ר"ל דאה"ג אם החצר לית לה גיפופי גם החצר אסור, והתם איירי שיש לחצר גיפופין רק לקרפף אין גיפופין לכן החצר מותרת. וכ"כ שם בתרו"י קרפף, וע"כ צ"ל כן שהרי שם הקרפף אסור מטעם דהוי ככרמלית שהוא יותר מב"ס שלא לשם דירה, וכשנפרץ החצר לכרמלית בשבת אסור ולא אמר"י בזה שבת הואיל והותרה הותרה, כמו שכתבו תוס' וש"פ לחלק בין חסרון מחילות לדיריין הבאין בשבת.

סח

תרומת

סימן עה

הדרשן

הסיד הטחוי בכותל, דזימינין טובא אתי לידי תקלה כי הכלבים ודבר אחר רגילים להתחכך בכתלים, ומוחקין מן הכתלים כל מחוי הסיד למטה סמוך לארץ יותר

משלשה טפחים מן הקרקע ולמעלה, ותו לא חזי לא ללחי ולא לצורת הפתח, דהוי מחיצה שהגדיים בוקעין בה, ולא מסקי אינשי אדעתייהו ומטלטלי באיסורי¹³.

סימן עה

76

שאלה: פרס גדול יותר מבית סאתים מוקף חומה של אבנים אבל לא הוקף לדירה, ומבקשים למלטל בו בשבת. וצריכים לעשות בו שיהא מוקף לדירה בישב ולבסוף הוקף ולכך לא מהני אם יכינו ביה דירה לאחר ההיקף. והיו צריכין לפרוץ החומה ולחזור ולבנותה, וזה קשה להם. יש שום תקנה קלה לדבר או לאו.

תשובה: יראה דיש למצא תקנה קלה לדבר אם החומה כענין זה כמו שאבאר. ומ"מ אותה תקנה לא אליבא דכ"ע הוא. בפ"ב בעירובין (כד, א) אמרינן דקרפף שלא הוקף לדירה פורץ בה ביותר מ"אמות וחוזר ובונה אותה פירצה לשם דירה קרינן ביה הוקף לדירה בהכי. וא"כ אם החומה אינה גבוה רק י"ט טפחים יש כאן תקנה שיעשה בית דירה בפרדס. ואח"כ ישפוך עפר לצד החומה מבחוץ ומבפנים יותר מ"אמות לאורך החומה כרוחב ד' טפחים לפחות, ובגובה פחות מ"ט טפחים מעט. ונמצא החומה שלמעלה מן העפר ג"כ פחות מ"ט טפחים. ואז החומה נחשבת כפרצה כנגד כל אותה העפר לאורך, שהרי יש דריסת הרגל מקרקע העולם על עפר הנשפך שהוא פחות מגובה עשרה. ומהחומה נמי יש דריסת הרגל שגם הוא פחות מ"ט, וכל פחות מגובה עשרה לא מחיצה איקרי וכפתוח וכפרוץ דמי, והכי איתא ומוכח בכמה דוכתיין במס' עירובין, ויניח כך העפר בצד החומה שבת אחת לפחות, ואח"כ יפנה כל העפר שם, ונמצאת המחיצה חזרה למקומה. והרי מחיצה זו נעשית לאחר שנעשה בו בית דירה, וחשיב שפיר מוקף לדירה בכה"ג. ואע"ג דמחיצה זו נעשית מאליה ע"י שפרץ משם, מה בכך. הא מסקינן התם בפ"ב (עירובין כה, א) גבי ננעלו מחיצות התחתונות דמחיצה הנעשית מאליה, אע"ג דלגבי נכסי הגר לא מהני, לגבי שבת בכה"ג מהני.

אכן הוה קשה בגווה דהך ששופך בצד החומה עתיד לפנותו הוא ע"כ, דאם לא כן לא הועיל כלום בתקנתא. וכפ' חלוץ (עירובין עח, ב) ופ"ק דסוכה (ד, א) אמרינן בהדיא דעפר דעתיד לפנותו לא הוי מיעוט לענין מחיצה. ודוקא תבן ובטלו ועפר סתם הוי מיעוט. אמנם בהך ביטול פליגי רבוותא פ"ק דסוכה. דכתב שם אשירי¹ ומרדכי² דראבי"ה³ ור"ח⁴ סברי דבעינן שיבטל בפיו לעולם. ורש"י פ"י שם⁵ דלא בעינן אלא שיבטל בפיו לכל ז' ימי החג. ומסיק אשירי כרש"י. ומייתי ראייה ממיעוט דכותל וחרוץ דפ' חלוץ (עירובין עט, א) דלא הוי התם אלא ביטול לאותו שבת, דקאמר התם דבר הניטל בשבת אינו ממעט ודבר שא"צ ממעט. ומהשתא לדעת ר"ח וראבי"ה, דבעי ביטול לעולם ודאי לא מצינן למיעבד תקנה דילן⁶ דפרישנא לעיל. אבל רש"י ואשירי דקאי כוותיה מהניא תקנה דילן. דהא ע"כ מבטלו לשבת אחת דאין העפר ניטל בשבת. וכה"ג איתא התם פ' חלוץ (עירובין שם) גבי חרוץ שמלאו בארנקי שיש בו מעות הוי מיעוט דמשום איסור שבת צריך לבטלו שם.

והיה נראה לחלק אפי' לר"ח וראבי"ה מהניא תקנה דילן, דהא דבעי אינהו ביטול לעולם היינו לענין מחיצה דסוכה דאורייתא. אבל טלטול שבת מדרבנן מודו דמסתמא לא פליגי אההיא דפ' חלוץ דמהני ביטול לאותו שבת כמו דבר שאינו ניטול. אמנם בתוס' פרק חלוץ⁷ בההיא סוגיא מוכח דלא מחלקין הכי. וע"ש דמקשינן מרשויות שבת דאורייתא ומטומאת אהל דאורייתא. ואין נראה לחלק בנ"ד דלא תיהני, משום דעיקר תקנתו ע"מ לפנותו הוא, דמה בכך. ארנקי נמי ודאי עתיד ליטלה משם, ומה לי אם מכוין כדי לפנותו או אם עתיד ודאי לפנותו.

L

13. רמ"א (סי' שס"ג ס"ז).

סי' עה: 1. סי' ב'. 2. סי' תשל'. 3. ח"ב סי' תקצ"ט — ומובא גם בהגמ"י פ"ד מסוכה אות פ'. 4. סוכה ד, א (בש"ס ווילנא). 5. ד"ה תבן. 6. רמ"א (סי' שני"ח ס"ב) ועיי' מג"א (סק"ז) וכבר עמד עליו כזה בגר"א שם דבעינן דווקא י"ט טפחים וכדמפור' בר' רבינו, ועיי' במחצה"ש. 7. עירובין עח, ב ד"ה אפילו.

הלכות שבת סימן שסב

שסב איזה מחיצה קרויה מחיצה למלטל. ובו י"ב סעיפים :

א פירוטין כ"ז
ב שס ק"ג טור
ו"כ ה"כ בשם
הרב"ה ד משנה
שם ל"ט ה הכי
מוקי לה כפוס
כ"ד ו שם כ"ט
גמ' ו שם ט"ו
ח שם ל"ג מ שם
ט"ו י שם כ"ט
ושנת ק"א

א כל מחיצה שלא נעשית לדור בתוכה (א) אלא לצניעות * (ב) או לשמור מה שיתנו בתוכה יאו לישב בה * כדי לשמור השרות (ג) היא מחיצה למלטל מה שבתוכה אבל אינה מחיצה לעשות מה שבתוכה מוקף לדירה אם הוא יותר מבית סאתים יהלכך אילן שענפיו יורדים למטה אם (ד) אינם גבוהים ג' מן הארץ ועיקרן במקום שמחוברין לאילן (ה) הוא גבוה י' חשוב מחיצה (ו) ומותר למלטל בכלו (ז) והוא שיטלא האויר שבין הענפים בעצים או בקש ויקשור הענפים שלא ינדם הרוח שכל מחיצה * שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה * ורוקא עד בית סאתים (ח) אבל יותר מבית סאתים לא (ט) ואפילו נמעו לכך כיון (י) שאינו עשוי לדור בתוכו אלא להסתופף בצלו לשמור השרות : **דב *** (יא) חתל שנבנה ה' והשלימו לעשרה * (יב) שעשה עליו מחיצה גבוה ה' (יג) חשובה מחיצה (יד) למלטל (טו) ולכל דבר [ג] מחיצה העומדת סאליה דהיינו שלא נעשית לשם מחיצה (טז) כשרה (א) * מחיצה שנעשית (יז) בשבת כשרה וה"מ שנעשית בשבת (יח) בשוגג אבל בסויד היא מחיצה להחמיר לחייב

באר היטב
שערי תשובה

(א) מחיצה שנעשית בשבת כו'. ועיין בשו"ת ר"ב סימן מ"ד אם

משנה ברורה

(א) חלה לצניעות. כגון (א) מחיצה שעושה לנחש שם לשפה חוצצת אבנים והכנאים ושאוכלין ועומדין שם לשעה בהלכע דאין זה מחיצה דירה חלה מחיצת הצניעות : (ב) או לשמור מה שבתוכה שעשויה (ג) להניח שם פירות וכלים וכיוצא בהן ועיין בה"ל : (ג) היא מחיצה למלטל וכו'. ר"ל שפי' היקף המחיצה מותר לטלטל בכל תוך שטח המחיצה אם איננה יותר מכ"ס ומש"כ הלכך אילן וכו' כונתו של מה שפייס לכסוף חבל יותר מבית סאתים וכו' : (ד) אינם גבוהים שלשה וכו'. דהוי כלבוד לארץ : (ה) הוא גבוה וכו'. וה"ה (ג) אם אין גבוהין עשרה עממים במקום שמחוברין לאילן חלה שבתאמצע גבוהין י"ט שעשויה כקשת אך בין כך ובין כך ל"ל ג"כ רחב ד"ט במקום שבגובהין י"ט דאם הוא רחב ד"ט רק במקום נמוך מזה הו"ל כרמלית : (ו) ומותר לטלטל בכלו. היינו (ד) אפילו במקום שאין גבוה י' עממים דהו"ל חורי רה"י וכו"ה דמי וכ"ל בסו"מ שמה"ס ד : (ז) והוא שימלא וכו'. היינו (ה) דע"י המילוי מתחזק המחיצה שלא תתנדנד ע"י הרוח ואפ"ה בעינן ג"כ קשירת הענפים בארץ כשכיל זה : (ח) חבל יותר וכו'. כגון שהיה ענפיו ארוכין מאוד או שהיו הרבה חילנות סמוכין זה לזה : (ט) אפילו נטפו לכך. להסתופף כולו : (י) שאינו עשוי לדור. ואם מילא הקש לשם דירה ממש אפילו לא נטע האילן לכך אם רוב הדופן מן הקש היו מוקף לדירה [מ"א ומ"ב ועיין בתו"ש] : (יא) תל שבגובה חמשה. עממים מן הארץ (ו) וה"ה חרין שעמוק ה' עממים ועשה על שפת החרין מחיצה גובה חמשה מלטרפין להחשב מחיצה של עשרה עממים : (יב) שעשה עליו. היינו (ז) על שפת התל : (יג) חשובה מחיצה. שמלטרף גובה התל להמחיצה להשלים העשרה עממים : (יד) לטלטל. דתוך המחיצות מחשב כרה"י גמור שיהא מותר לטלטל בתוכה : (טו) ולכל דבר. היינו (ח) גם לענין הפסק שני חצרות כמבואר לקמן סימן שפ"ב סעיף ו' : (טז) כשרה. ואפילו (ט) לא סמכו עליה מע"ס : (יז) בשבת כשרה. ואפילו לא נעשית ג"כ לשם מחיצה [גמרא] : (יח) בשוגג. היינו שלא ידע שהיוס שבת או

באר הלכה

* או לשמור מה שיתנו בתוכה. עיין מ"ב והנה לפ"ו לכאורה כיון שעושה להכניס שם תכופה או שארי סמורות [שקורין מאבזוי"ן] אם הוא יתר מבית סאתים דינו כקרפף כיון שאין עשוי רק לשמור ולא לדור בו והוא דומה לרהבה שאחורי הכתים שפירש הרמב"ה כפרק בתרא בשם רש"י שפשוט להכניס שם פנים לאלוהי והפ"ה אחריו כדף כ"ד דכעין ברחמיה שיהיה הבית פתוח לשם וגם שיהיה הפתח קודם הסיקף אבל בל"ה לא אך יש לדון בזה דלולי כיון שהוא מקורה הוא עדיף מרחבא אמנסי גרש"י דף כ"ב ד"ה וכל דירה איתא כהדיא דנחיינו עשוי לדירה אפילו מקורה לא מהני אכן פיקר דיוקא דרש"י מהא דאמרו כל דירה שתשמישו לאויר וכו' והמעין ברמב"ם ר"ש פט"ו שכתב כגון גנות ופרדסים והמקיף מקום וכו' משמע דאין מפרש כפירש"י ולדידיה פיר' י"ל דמקורה אין פניו ס"ס קרפף דאין סייך בו שם קרפף כלל. אח"כ מלמדי בפמ"ג ריש סימן שנת"ח שכתב לענין מקורה ופ"ה כה"ה וכמב"ו. ועכ"פ נראה פשוט דאם בבנין ה"ל מחמת שם ג"כ יתר לרכי ביתו הוא בכלל דירת אדם בכל גווי : * כדי לשמור השרות. עיין בה"ה והבא בה"ה ותו"ש שמלדל דאם כשומר יושב בו יום ולילה ואינו הולך ללון בביתו הוא בכלל דירת אדם : * שאינה יכולה לפמוד וכו'. אפי' עשה אותה בביתו שאין שם רוח [תוס' שבת] : * ורוקא עד בית סאתים. וכזה מותר אפילו לא נטפו מתחלה לכך דמחיצה העשויה מאלווי הוי מחיצה [גמרא] : * תל שגובה חמשה וכו'. יש להסתפק אם התל אין לרין שיהיה ה"ה עממים דוקא בזקופה וכמו דאמרינן בגמרא דאם מתלקט עשרה עממים מתוך ד"א חייב אפטר דה"ה הכל אם מתלקט ה"ה עממים מתוך שני אמות מלטרף להמחיצה שלמעלה או דילמא כ"ו שאין התל מתעלה בגובהו עשרה עממים עדיין ניתח תשמישתיה קלה לביטול ואינו יכול להלטרף להמחיצה וכאן מיידי שהתל היה בזקופה. עוד יש להסתפק אם התל היה פחות מג"ס ופס המחיצה יהיה עשרה עממים אם נעשה עי"ו רש"י דלולי כיון דפחות מג"ס בעל לבני ר"ה ומלא דעשה מחיצה רק של שמונה עממים על ר"ה : **ד *** שעשה עליו. עיין במ"ב שפי' שעשה על שפת התל [והיינו כשהתל הולך בזקופה] ואם הרחיק משפתו פחות מג"ס וכו"ה ד' עממים ויותר יש לעיין עם המחיצה אכן אם הרחיק משפתו פחות מג"ס וכו"ה ד' עממים ויותר יש לעיין דלכאורה לא מהני ודוגמא מה דאיתא בסימן שנת"ח ס"ו דאם הרחיק מחיצה מדשה מהשנה ג"ט תו אינה מלטרפת פמה ושם הוא להקל וממילא כאן יהיה ד"ו להחמיר או דילמא דנחשב כאלו היה תל פשוט באופן זה שעולה מתחלה חמשה ואח"כ מתחלק ג"ט ויותר ועולה עוד חמשה עממים דמסתברא דמלטרף כל שהוא מתלקט עשרה עממים מתוך ד"א ומתוך דברי הגר"א לפיל כסימן שנת"ח ס"ב כהנה"ה כקושייתו שם על תה"ד משמע דמלטרף האפטר דתה"ד מתלקט בכך : * מחיצה שנעשית בשבת וכו'. עי' סי' רפ"ו סק"ה מ"ב כמ"ב בשם ה"ה וכו"ה בתו"ש ומת"ש ואף שנת"ב מ"ה סי' מ"ד

שער היצוין

(א) רש"ה כפוס"ק : (ב) שם וכו"פ : (ג) מ"א וש"א : (ד) תו"ש : (ה) סוכה כ"ד פ"ב אכן בגמרא לא נזכר קשירה ובש"פ גופא היה אפשר לפרש דע"פ המילוי משום שלעממים כיון בין טוף לטוף יותר מנ' עממים. אכן בגמרא לא נזכר קשירה על לשון הרמב"ם שמעט כוללי עממים הפסור והמתכר מנין לו פס : (ו) מבואר כהנה"ה פוסקים : (ז) עיין בה"ה : (ח) סג"ה וש"א : (ט) רש"ה וטור :

(א) חלה לצניעות. כגון (א) מחיצה שעושה לנחש שם לשפה חוצצת אבנים והכנאים ושאוכלין ועומדין שם לשעה בהלכע דאין זה מחיצה דירה חלה מחיצת הצניעות : (ב) או לשמור מה שבתוכה שעשויה (ג) להניח שם פירות וכלים וכיוצא בהן ועיין בה"ל : (ג) היא מחיצה למלטל וכו'. ר"ל שפי' היקף המחיצה מותר לטלטל בכל תוך שטח המחיצה אם איננה יותר מכ"ס ומש"כ הלכך אילן וכו' כונתו של מה שפייס לכסוף חבל יותר מבית סאתים וכו' : (ד) אינם גבוהים שלשה וכו'. דהוי כלבוד לארץ : (ה) הוא גבוה וכו'. וה"ה (ג) אם אין גבוהין עשרה עממים במקום שמחוברין לאילן חלה שבתאמצע גבוהין י"ט שעשויה כקשת אך בין כך ובין כך ל"ל ג"כ רחב ד"ט במקום שבגובהין י"ט דאם הוא רחב ד"ט רק במקום נמוך מזה הו"ל כרמלית : (ו) ומותר לטלטל בכלו. היינו (ד) אפילו במקום שאין גבוה י' עממים דהו"ל חורי רה"י וכו"ה דמי וכ"ל בסו"מ שמה"ס ד : (ז) והוא שימלא וכו'. היינו (ה) דע"י המילוי מתחזק המחיצה שלא תתנדנד ע"י הרוח ואפ"ה בעינן ג"כ קשירת הענפים בארץ כשכיל זה : (ח) חבל יותר וכו'. כגון שהיה ענפיו ארוכין מאוד או שהיו הרבה חילנות סמוכין זה לזה : (ט) אפילו נטפו לכך. להסתופף כולו : (י) שאינו עשוי לדור. ואם מילא הקש לשם דירה ממש אפילו לא נטע האילן לכך אם רוב הדופן מן הקש היו מוקף לדירה [מ"א ומ"ב ועיין בתו"ש] : (יא) תל שבגובה חמשה. עממים מן הארץ (ו) וה"ה חרין שעמוק ה' עממים ועשה על שפת החרין מחיצה גובה חמשה מלטרפין להחשב מחיצה של עשרה עממים : (יב) שעשה עליו. היינו (ז) על שפת התל : (יג) חשובה מחיצה. שמלטרף גובה התל להמחיצה להשלים העשרה עממים : (יד) לטלטל. דתוך המחיצות מחשב כרה"י גמור שיהא מותר לטלטל בתוכה : (טו) ולכל דבר. היינו (ח) גם לענין הפסק שני חצרות כמבואר לקמן סימן שפ"ב סעיף ו' : (טז) כשרה. ואפילו (ט) לא סמכו עליה מע"ס : (יז) בשבת כשרה. ואפילו לא נעשית ג"כ לשם מחיצה [גמרא] : (יח) בשוגג. היינו שלא ידע שהיוס שבת או

עין משפט
נר מצוה

ק"א א ב מ"ו פ"ד מהל'
סוכה הלכה פ' סנה
ע"ן מ"ג ע"ש פ"ד ח"ח
פ"ן הל' סוף ע' :

מוז:

בית שמאי אומרים מלמעלה ובית
הספרים גרסינן איפכא כפ' כ"ד
פירסו סלקא דעתך מזהינן הביאוס . והלא היה אסור להכניס
ולהוליאו והא הכל מודים לא
גרסינן דמחילה בלא גג לאו

סוכה פרק ראשון סוכה

בית שמאי אומרים מלמעלה . דיו אס עשאה מלמעלה מתוך אונגו:
מן הכותל שביניהן . אותה הנעשית לחוך צין החלרות ותליה על פני
פי הכור ואע"פ שלא נעשית בשביל המים דקא סבר מחילה תליה
מסרת בחלרות אפילו כל טלטול: בשיטת רבי יוסי . דמתניתין:
לא רבי יהודה סבר לה כרבי יוסי .

רבינו הנאל

ע"א"ר יהודה לא תהא
מחיצה גדולה פ' סנה
הכותל שביניהם פ'
ח"ק דמתני' סבר
ה"ס ל"ש ל' דפנות
מ"ל מ"ל ל"ה לפכה
מטלטלם פ' הסוכה ע'
קרקיעתה של סוכה אס
הניח הרו"ן המטלטל
קריב לקרקיעת הסוכה
פחות מ"ס (* אסר)
ד' כל פחות מ"ס לכתוב
דמי וכלא בקרקיעת
הסוכה הניח לפיכך
הוא דופן כשר אבל אס
לפעלה מ"ן פסחים
פסול' שאינו דופן כשר
אבל אס הרו"ן עלה
בקרקיעת הסוכה
ולפעלה אס יש בזה
הרו"ן' פסחים אפילו
נשאר בין הרו"ן ובין
הסוכה יותר מ"ן פסחים
אחריו אירי דופן כשר
דוא והסוכה כשרה'
ר' יוסי אומר נס הרו"ן
לדורו פ' הסוכה אס יש
ב"ן פסחים אפילו
שאר בין קרקיעת
הסוכה ובין הרו"ן יתר
מ"ן פסחים כשר דין
דופן תליה מ"ן פסחים
הניח ורו"ן ה"ר ה"ן
היורד שוין' ורו"ן
הרו"ן היורד תלוי
כאלו יורד וסוח'
קא"ר יהודה בניני
בו שוין ב' הצירות
הגבוה חסר בשביל של
כולל וכולל פחותה
שוין ב' הצירות יורד
וסוח' מ' פי הגור
ונשאר פקעת פי הגור
פחות בחצו וס' פקעת
מ"ן מצד האחד בחצו
האחרת ששון סמלאים
מ"ן פי הגור י"ד ו"ר
יהודה רואין זה כהכותל
ששל מ' הגור י"ד ו"ר
וסוח' ד' הת"ה ה"ן
רסוח' חס' נמצאת
ששון' ב' יהודה ששנה
כ' הכותל ששאר תלוי
בכולל של בור הסחלק
בין ב' הצירות יורד
רסוח' וחתרי הגור ה"ן
ולוה על דעת ר' יוסי
דסוח' ששנה כ' הרו"ן
מ' הסוכה ותלוי אס יש
ב"ן פסחים אפ"ל
שכן ששון ו"ר י'
קרקיעת הרו"ן אירי
הרה"ן הרו"ן תלוי
פחות הסוכה . ואמרין
דדרי' [יוסי] דסוח'
מחיצה תלוייה בסוכה
בשבת תלוק על ר"ב
יתרה ו"ס ר' בסוכה
הולק ו"א ו"ס ר' בסוכה
וששונה היא והשעשה
ששונה כצ"וירי בעת
ששנהו הביא ס"ת
מ"ש ומביא סד"ן
וסכ"ו ע"ה"ן ששון
מחיצה והביא' תורה
בשבת ע"פ ר' ישמעאל
ב"ר יוסי נעשה ולא
ע"פ ר' יוסי' אסר
אכתיס פ"ה צ"ל ר' ד'
פסחים ומשנה ספ"סירה
באצטע בשבת מ"ן
סוכה לפ"ן פחות מ"ן
סוכה לקרקיעת הסוכה
וע"ה"ל מ' ששון דופן
וקי"ל' כל פחות דופן
ככתוב ד' אמרין וירי
לכ"ד [ב"ר] כ"ס כ"ך
ולכ"ד בקרקיעת הסוכה

הכל הוא ומחילה כוז מותר לעשות
בשבת כדאמרין בפרק כל גנות (שם
דף ז"ד) אמר להו שמואל ענידו לי
גלימא כך פי' בקונטרס וכמו כן
בפרק כל הכלים (שנה דף קסה) גבי
ספק החלון דהאי חלון למעלה בגג
אבל מן הגד לא שייך חיבור אהל
והביא ר' ליה כמו כן מההיא דכל
גנות דאמר להו שמואל ענידו לי
גלימא והאדרבה רב לאפיה ופריך
לשמואל למה לי למעבד הכי הא אמר
זה מטלטל עד עיקר המחילה ומשני
שמואל דטבד לניעוהא בעלמא משמע
דלס היה שמואל אומר כרז נוחא ליה
כמאי דעבד שמואל הכי ולא היה
קשיא ליה מדי' הכי שרי למיעבד הכי
אלמא לא חשיב אהל בדפנות מן הגד
הוא לא קפיד רב על עשיית המחילה
אלא משום דקסבר דאסור לעטול
הסד"ן לתוכה וקשיא לפירוש הקונטרס
מאי הקשה ה"ך הביאו הסד"נים
למאן דרך מלבוש הביאוס ועוד קשה
לשון חלון שייך בכותל ובגג ארובה
כדקאן (גילה דף ל"ג) משילין פירות
דכך ארובה וכמו ארובות שדלת
דפרק בתרא דיומא (דף ע"ג) היינו
בארובות שבגג כמו ארובות השמים
(גראש"ת ז) ועוד מוכח פרק מי
שולואוה (עירובין דף מד. ושם)
דשייך מן הגד עשיית אהל גבי עשיית
דופן פריך והא אחרת עלה הכל
מודים שאין עושין אהל ערלי' בחמה
כ"ו"ט ובפרק כ"ד משתפין (שם דף
ג"ג) גרים בקונטרס כמו שכתוב
בספרים פירכו לכתחלה מי שרי
והאלתר מר הכל מודים שאין עושין
אהל ערלי' לכתחלה בשבת ונראה
לר"ב דמן הגד גמי שייך עשיית אהל
וכל הינו דאמרין דמחילה זו מועלת
להחיר חשיב עשיית אהל בחמה כי
הך דפירכו סדינן והו' כדופן שלטי
אל סוכה דחשיבין אהל בפרק מי
שולואוה (שם מד.) אבל דופן רביעי אהל
דבללו הכי משתריא ורב שהקפיד בפרק כל גנות
(שם דף ז"ד) אעשיית מחילה הקפיד לדרידיה כיון דאסור
לעטול לא היה לפרוש
שם סדין בשבת משום עשיית אהל והא דפריך
שמואל למה לי למיעבד הכי הא אמר זה מטלטל עד עיקר המחילה כל שכן דאס היה אסור
ומאן דשרי תוספת אהל אפילו בחהל שלמעלה מן הגג גמי שרי
כדמוכח פרק המולא תפילין (שם דף ק"ג. ושם)
גבי הגור דיכרי דהו' צי אילעוי' דרבי אילעויר ששנה בסוכהו של "רבי יהודה) דרבי
אמרין . ותימה דהא מני מלחא דפשיטא היא דמכשירין לעיל (דף ז' .
קשה קשה פחות משלשה דרופן סוכה כדופן שבת ושחא סלקא דעתך
חלק בין שתי לערב ואין להקשות דתיבגי בשני חבלים שעוביין יתר מטפת
בשלה והכא בשנים סגי הא אמרין תהם דלא תחירו אלא בשירא :

בית שמאי אומרים מלמעלה ובית הלל
אומרים מלמטה אמר ר' יהודה לא תהא
מחיצה גדולה מן הכותל שביניהן *אמר רבה
בר בר חנה אמר רבי יוחנן ר' יהודה בשיטת
רבי יוסי אמרה דאמר מחיצה תלוייה מותרת
ולא רבי יוסי סבר לה ר' יהודה לא ר' יהודה סבר
לה בר' יוסי עד כאן לא קאמר ר' יהודה תהם
אלא בעירובי הצירות דרבנן אבל הבא סוכה
דאורייתא לא ולא רבי יוסי סבר לה בר' יהודה
עד כאן לא קאמר ר' יוסי הבא אלא בסוכה
דכצות עשה אבל שבת דאיסור סקילה לא
ואם האמר מעשה שנעשה בצפורי על פי מי
נעשה לא על פי רבי יוסי ומאי מעשה *רבי אתא
רב דימי אמר פעם אחת שכחו ולא הביאו
ס"ת מערב שבת למחר פירסו סדינן על גבי
העמודים והביאו ספר תורה וקראו בו פירסו
סלקא דעתך מזהינן הביאוס בשבת אלא
מצאו סדינן פרוסין על גבי העמודים והביאו
ספר תורה וקראו בו אמר רב הסדא אמר
אבימי *מחצלת ארבעה ומשהו מתרת
בסוכה משום דופן היכי עביד תלי' ליה
באמצע פחות משלשה למטה ופחות משלשה
למעלה וכל פחות משלשה כלבוד דמי
פשיטא *מהו דתיבא חד לבוד אמרין תרי
לבוד לא אמרין קמ"ל מיתירי' מחצלת שבעה
ומשהו מתרת בסוכה משום דופן כי תניא
ההיא 'בסוכה גדולה ומאי קא משמע לן
דמשלשלין דפנות מלמעלה למטה כרבי
יוסי אמר רבי אבי פס ארבעה ומשהו מתיר
בסוכה משום דופן ומוקים ליה בפחות
משלשה ספחים סמוך דרופן וכל פחות
משלשה סמוך לדופן כלבוד דמי מאי קמ"ל
הא קמ"ל שיעור משך סוכה קטנה שבעה :
מתני'

בית שמאי אומרים מלמעלה . דיו אס עשאה מלמעלה מתוך אונגו:
מן הכותל שביניהן . אותה הנעשית לחוך צין החלרות ותליה על פני
פי הכור ואע"פ שלא נעשית בשביל המים דקא סבר מחילה תליה
מסרת בחלרות אפילו כל טלטול: בשיטת רבי יוסי . דמתניתין:
לא רבי יהודה סבר לה כרבי יוסי .
שמהא מחילה תליה מתרת כסוכה
ולא רבי יוסי סבר לה כרבי יהודה
הוא . כמלאכות דאורייתא מממירין
בלא עירוב מדרבנן הוא דמדאורייתא
לא מיתסר אלא מרשות היחיד לרשות
הרבים: אבל שבת דאיסור סקילה
הוא . כמלאכות דאורייתא מממירין
אפילו צמדי דרבנן דלית בה: ואם
תאמר . כיון דרבי יוסי לא סבר לה
כרבי יהודה בשבת: מעשה שנעשה
בציפורי . שהחירו בשבת על ידי
מחילה תליה כדאמר רב דימי לקמיה:
על פי מי נעשה . והלא רבי יוסי ראש
של ישיבת צפורי הוא כדאמרין
בספ"ד (דף ל"ג) דקא דקא מדריף
הלך אחר צ"ח דין יפה אחר רבי יוסי
לציפורי: לא על פי רבי יוסי נעשה .
שכבר נפטור: אלא על פי רבי
ישמעאל בנו . ומאי מעשה דכי אתא
רב דימי אמר פעם אחת שכחו
צ"פורי ולא הביאו ספר תורה בערב
שבת (שהיה דרבן להניע ספר תורה
בנתיב מפני הנכרים ואותו הבית
שהניחו לתוכן היה צבית אחד שכתב
בית הכנסת ובמים הרבה היו פתוחין
לחצר ולא עירבו אז שהיו חלרות
הרבה פתוחות לאותו מצוי וצ"ח
הכנסת פתוח לו והיה ספר התורה
צחצר שכנגד בית הכנסת ולא נשתתפו
במנוי ואסור להוליאו מן החלרות
למנוי ופרסו סדינן על גבי עמודים
שהיו לרוכב המנוי ומתקן את המנוי
ולא היו פתוחים מן המחילה ותיבא
אלא בית הכנסת וחצר שכנגדו והביאו
ספר התורה שהרי שאר החלרות
נסתלקו ואין חיבור כאן: מהיכן
הביאום . והלא היה אסור להכניס
ולהוליאו . והלא הכל מודים כי לא
גרסינן דמחילה בלא גג לאו אהל הוא
ומחילה כוז מותר לעשות כדאמרין
ליהא: אמר להם שמואל ענידו לי גלימא:
אמר להו גבוהין מן הארץ דהוה ליה מחילה תלוייה:
וארכה כלאוין הדופן: מתרת
בסוכה . אס חולה אומה צאיר בפחות משלשה סמוך לסוכה ופחות
משלשה לקרקע וכגון שאין הסוכה גבוהה אלא עשרה מלממנין:
מחצלת שבעה ומשהו . אלמא חד לבוד אמרין ותו לא: בסוכה
גדולה . הגבוהה הרבה שאין יכול לומר בה שני לבודין הלכך צ"ח
מחצלת שבעה ומשהו ומעמידה בפחות משלשה סמוך לסוכה דהיא לה
מחילה עשרה ותו לא חיכתת לן אס תליה היא וקמ"ל דמשלשלין מלמעלה
למטה כר' יוסי: פס ד' ומשהו מתיר בסוכה . אס גבוה' ו' וחצה ד'
ומשהו: ומוקי לה בפחות מג' סמוך לדופן . השני במקצוע וכי אמרין
לבד איכא דופן שבעה וזה משך סוכה קטנה כדי לאשו ורובו:
מתני'

מסורת
השם

עירובין טו:

(הכל שם ע"פ)

ה"ל

(עירובין ט"ז)

מוסף רש"י

מן הכותל
שביניהם
צ"ן החלרות ומפסקת
על פני הכור ואע"פ
שאינה נכנסת לחוך
אונגו (עירובין טו.)
דאמר מחיצה
תלוייה מתרת
בשבת הלכך נתיב
גמי אין לך שרשאה
המחילה עשהו בערב
המים ובחור אונגו בערב
(שם טו.)
אבל שבת דאיסור
סקילה . אמר
דכרש"י דרבנן ליכא
סקילה . כל דמתין רבנן
כעין דאורייתא מקון
(שם.)
ואם תאמר . הואיל
ו' יוסי לבי שנת לית
ליה מחילה תלוייה (שם.)
מעשה שנעשה
בציפורי . על ידי
מחילה תלוייה כדאמר
לקמן . על פי מי
נעשה . והלא ר' יוסי
ועל פיו היו עושין כולן
כדאמר בסנהדרין (ל"ג):
אמר ר' יוסי לציפורי
(עירובין ט"ז)

מחילה

מחילה

מחילה

מחילה

מחילה

מחילה

מחילה

מחילה

מחילה

מחילה

מחילה

מחילה

מחילה

מחילה

מחילה

מחילה

היה ספר תורה מונח ועד בית הכנסת . וכעין מצוי קאן כדי ה"ך צין סדינים למחילות החצר ולא היו בני החצר אופרים שם . שלא היה פתח פתוח לו אלא אומה פתח לצדו והך סדינים מחילה תלוייה הוא (שם.)

עומד מרובה על הפרזה במקום אחד בני הפסק ג"ע, וכשיג לא חשיב עומ"ר, גם למ"ד עומ"ר מ"ז לדרין הוא עומד ככל גרע, ומיכה נראה דלא גרע מעומ"ר מ"ז לדרין, דא"כ דכל עומד פחות מהפרזה, מ"מ מנטרפין העומדין, וכו"ל לנטרפו, ולחזיר עומ"ר של כל השעה, והלכך מסתבר דכשיג חשיב עומ"ר לכו"ע דככל עדיף מעומ"ר מ"ז לדרין, דהתם הפרזה מפסקת את העומדין והיא רבה עליהן, משא"כ הכא צ"י העומדין אין הפסק צנייבין.

(ב) ואף אם כל פרזה שאין עומ"ר עליה, לא מנח אחד ולא מ"ז לדרין, אוסרת, מ"מ לא מתבטל העומד שמן הכא, כגון כותל כ"ב, עומד ג', פרוץ אמה, עומד ה', פרוץ ו', עומד ז', ה"א עומד ז' מחיר את פרזה ו', ואלו חשיב עומד ה' כמאן דליתא ויהי כפרזה י"ב, אע"ג דכן הדין בעומד שזין צ"י פרזה באופן דאמרינן אחא אורח דכ"ג כ"ו וכמשי"כ סק"א, הכא העומד חשיב עומד מעליה, הלא שאינו מחיר את הפרזה, והלכך העומד ז' מחיר אותה, וכן בכותל כ"ב, עומד ג', פרוץ אמה, עומד ה', פרוץ ו', עומד ז', למ"ד עומד מ"ז לדרין חשיב עומד, ויתרת פרזה ו' צ"י העומדין שצ"י לדרין.

(ו) ואח"ל ספיקא דסק"ד לקולא, וכל שמנטרף העומד חשיב עומד, כותל כ"ב, עומד ג', פרוץ אמה, עומד ה', פרוץ ז', עומד ה', פרוץ אמה, עומד ג', חשיב עומ"ר, ואף למ"ד עומ"ר מ"ז לדרין ל"ב עומד, הכא חשיב עומ"ר מנח אחד דחשיב עומד ה' בכל ד' והפרזה בחלוצ' ז', אע"ג שאין רוב של כל הכ"ב במקום אחד לא חוככט לן כמשי"כ סק"ב.

(ז) א. כותל ע"ו וכו' עומד מנח ומנח, וכו' פרוץ בחלוצ' נידון בעומ"ר, אף למ"ד עומ"ר מ"ז לדרין, לא מהני, הכא מדין פרוץ עומד, חשיב עומ"ר מנח נד. — ב. כותל ע"ו וד' פרוץ מנח ומנח, ועומד ה' בחלוצ', נידון בעומ"ר, מדין פרוץ כעומד, ושתי אף למשי"כ בסק"א דעומד ז' כ"ב"ג אסור. — ג. כותל י"ד, עומד ג', פרוץ אמה, עומד ה', פרוץ ה', נידון בפרוץ כעומד ושתי, אף אח"ל ספיקא דסק"ד לחומרא. — ד. כותל ע"ו, עומד ג', פרוץ אמה, עומד ה', פרוץ ז', שרי מדין פרוץ כעומד, אח"ל ספיקא דסק"ד לקולא. — ה. כותל כ"ב, עומד ג', פרוץ אמה, עומד ה', פרוץ ו', עומד ז', מותר מדין פרוץ כעומד, אף אח"ל ספיקא דסק"ד לחומרא, ואפי' למ"ד עומד מרובה מ"ז לדרין לא מהני. — ו. כותל כ"ב, עומד ג', פרוץ אמה, עומד ה', פרוץ ע"ב, עומד ה', נידון בעומ"ר, למ"ד עומ"ר מ"ז לדרין הוא עומד, אף אח"ל ספיקא דסק"ד לחומרא, דהכא נידון בפרוץ כעומד. — ז. כותל י"ח, עומד אמה, פרוץ אמה, עומד ג', פרוץ ה', עומד ג', פרוץ אמה, עומד אמה, מותר מדין פרוץ כעומד, למ"ד עומ"ר מ"ז לדרין הוא עומד, אח"ל ספיקא דסק"ד לקולא.

(ח) י' ב' מנחי שבחא רחב ע"ו כו', נראה דמנחי שבחא רחב ל"ב, ועשה פס ג', והרחיק ה', ועשה פס ד', והרחיק ג', ועשה פס ד', מותר, דאע"ג דיש כאן פרוץ מרובה בכל הדופן, דברוח כד', א"ל עומ"ר אלא בחלק הדופן היותר על י' אמה, כמשי"כ סק"א, והכא כשי"כ אמה היותר אין איכא עומ"ר שהפרזה ג' היא צ"י עומדין של ד', ופרזה ה' איכא עלה עומ"ר מ"ז לדרין אח"ל ספיקא דסק"ד לקולא, והשיב ה' עומד מנח ז', וגי' מנח ז', ואי משום שאין עומ"ר בכל השעה של כ"ב, ותנאי זה לריק גם ברוח רביעית בחלק היותר על עשר וכמשי"כ סק"ג, מ"מ יתיר בפרוץ כעומד שברי יש כאן י"א עומד וי"א פרוץ, וכן יש להחזיר מ"כ"ט אף למ"ד עומ"ר מ"ז לדרין ל"ב עומד, דהכא חשיב עומד כעומ"ר מנח אחד שברי אח"ל ספיקא דסק"ד לקולא, חשיב עומד ה', ויתיר צ"י פרוץ כעומד, דהכא ליכא למומר אחי אורח דכ"ג כ"ו, כיון שהפרזה שזין העומדין של ד', אינו אלא ג', ולבטל צ"י העומדין יחד, ע"י פרזה ה' ופרזה י', א"כ כיון שהן בשעה י"א אמה, כו"ל עומ"ר, אע"ג דלא חשיב לענין שיטור עומד רק ה', מ"מ לענין סבבה דאחי אורח דכ"ג כ"ו לריק אורח מרובה על כל השעה המתבטל או שוב אלו. — וכן ברחב ל"א, עשה פס ג', והרחיק ז', ועשה פס ד', והרחיק ג', ועשה פס ד', מותר

אפי' אח"ל ספיקא דסק"ד לחומרא, למ"ד עומ"ר מ"ז לדרין הוא עומד, מדין פרוץ כעומד, והכא הוא עומד מ"ז לדרין ז', ופרוץ ז'. — וכן ברחב ל"ד, עשה פס ג', הרחיק ז', עשה פס ז', הרחיק ג', עשה פס ד', מותר אפי' אח"ל ספיקא דסק"ד לחומרא, אפי' למ"ד עומ"ר מ"ז לדרין ל"ב עומד, מדין פרוץ כעומד.

(ט) שו"ע סס"ב ס"ט, פרוץ כעומד מותר כו' צ"י בערב כו', צמ"ב צב"ל חמ"ב על הצ"י דא"כ מש"ל פרוץ כעומד בערב יעו"ש, ומיכה למשי"כ הו' י' צ"י ד"ה ואלצטויס, לחלק צ"י החלה מצוי לכוף מצוי, א"כ מש"ל צ"י כותל שלם, ופרוץ ה' עפ"הים בחלוצ'ותיו ונשחזר ג"ע על הארץ וצ"ע למעלה, ומותר מדין פרוץ כעומד למ"ד עומ"ר מ"ז לדרין הוא עומד, ולמ"ד דעשן מנח אחד, מש"ל בפרוץ ד' ונשחזר ד' על הארץ וצ"י למעלה, או פרוץ ג' וחצי, ונשחזר ג' מנח ז' וגי' וחצי מנח ז', ומיכה משמע דעת הו' שדברי רוב"ל צ"י עיקר.

(י) שבת ק"א תוד"ה וזרק, הא חנן כו' דדוקא ע"ג כו' א"כ כו', נראה דמחילה תלויה אינה מחילה, מנכד עטמא דבקיעת גדיים, שברי גמים דליכא בקיעה, מ"מ אינו אלא קל שקילו צמדי דרבנן, וכדאמר בסוכה ע"ז צ", ודוקא בעשאו לכך וכמשי"כ רש"י סוכה ע"ז א', ועטמא דבקיעת גדיים הוא אפי' בחלוצ' דאינו משום תלויה כגון בדופן ז' עפ"הים, נידון בעומ"ר, אפי' אינה מחילה משום בקיעה, ומחילה תלויה אינה אלא בחלוצ' י"ע, כדאמר סוכה ע"ז א' בנחתי כשם שמלמטה כו' וע"כ ע"כ צמ"י מחללת ז' כו' ומנחי קמ"ל כו' חבל בפחות מזה לא אמרינן דליכא מחילה משום גוד אחית, ואם נעץ קנה וברחש דף ד' על ד' והקיעה מחילות למעלה י' עפ"הים, על הדף רכ"י גמור, ולא משום גוד אחית, אלא הדף הוא קרקעית רכ"י, ולא כו' מחילה תלויה, וכמשי"כ הו' י"ע א' ד"ה שחי, וזכר עטמא דכל ספוגות דכוו רכ"י מה"מ, מיכה א"ס נעץ קנה גבוה י' והניח דף עליו בלא מחילות על גבה, צ"כ א"ס דנין דליכא ע"ג הדף רכ"י כיון כל עומד גבוה י' ורחב ד', דחשיב כמחילות ע"ג, ומיכה גם צ"כ בעיני הנאי שלא יכא אורח ג' מפסיק צ"י העומד לרוץ שלא יכא תלויה, וצ"כ א"ס דנין מדין גוד אחית וכו' כמנחם בפרוץ וא"כ אורח מפסיק, וכו' ע"ג שפיר רכ"י ע"י גוד אחית, ואפשר דאף הדף עבה י' עפ"הים א"ל לעטמא דגוד אחית, ודוקא משום שאין צ"כ י"ע לריק לעטמא דגוד אחית למכוו כעומד גבוה י', מיכה אע"ג דאמר גוד אחית לענין למכוו ע"ג הדף רכ"י, שאינו גוד אחית לעשות מחילות, שא"ל דין מחילות למטה אלא מלאו ותיקון שלא תחבטל הדף, חבל למחשב רכ"י תחת הדף שזריך תורח מחילות לריקן חלל צ"כ לכו"ע לא אמרינן, אף בלא בקיעת גדיים שברי זכר דין פי תקרה שלא אמר אלא ברוח אחת, ולא יכא התקרה עגולה, וככל הנאי פ"ה, וא"י כו' אמר גוד אחית א"ל כל הנאי.

(יא) והלכך למאי דמסקינן דהיכי דגדיים בוקעין מצטל בעל הדף ולא אמרינן צ"כ גוד אחית אף למחשב רכ"י על גבה רק היכי דליכא בקיעה אמרינן גוד אחית לענין ע"ג, פשיטא ד"ל לחלק צ"י תחתיה לע"ג, שברי לענין תחתיה אין שום יתרון א"כ קורה כל החלל או שריב עושה מחילה כל שבו באורח שלא אמרינן גוד אחית להשלים מחילות אפי' לרי"י סוכה ע"ז א' וכשי"כ לר"י שאף אם עשה י' עפ"הים באורח כו' מחילה תלויה, וכו"ל בקורה ד' בשעה כיון דליכא משום פ"ה, לא הוי מחילה למטה, משא"כ ע"ג הדף דנעשה רכ"י דהדף הוא כהרעא סמיכתא לגבי רשות ע"ג חבל למאי דסי"ד דאף בבקיעה לא בעל הדף משום גוד אחית, וכן דחזין דבקיעה מצטל מחילתא אף בדופן י"ע שבחא עומ"ר עירובין ע"ז צ", ע"כ שצבוקעה יש לבעל ג"ס הדף, א"ס לא דאמרינן גוד אחית וכו' כמחילה שלא יעטל ע"י בקיעה, כמו בפ"ה שאין בעל הדף בקיעה, ולענין להפקיע חסרון בקיעה אין לחלק צ"י ע"ג למחילתו וכיון שגוד אחית מפקיע חסרון בקיעה כשי"כ שמפקיע חסרון תלויה ומסרון של שיטור י"ע, וכו' דקשיא לכו' להחזיר, דיקשה ר"י וכו' לרי"י ממתני דל"ל מחילת י' חסני צ"י, וכו"ל דיקשה מניכא דפ"ה דכ"י

דו"ב מ"ש"ל, וצ"כ תירול, דו ע"ג לתחזיק, שלטנין הו' (ק) שם בחוד"ה זרק כו' בעשה מחילה חל ע"ה, ואף ר"י לא אמר סוג מ"יגו גם צ"כ, וא"כ לחלק ד' דכ"ל צ"י לפרש"י צבולתא דו אמרינן גוד, אף במחילות בלא דבר שא"כ, וע"ג, ומיכה למי מוכח בקיעה לא הוי מחילה חו' בפשיטת (כ) שם תוד"ה ה"ו ועוד ג' לא שייך סבבה ד' וכן בפחות מ"ז דלכבוד, ואין ג' א"כ א"ס עשה מחילות תלויות משום מנחי לשוליס, אף דא"ס ספוגות, וכו"ל כיון שקרקעיה וקורה ג' מהמחילות, הוי כו' משחזרין גוד אחית הו' מחי חלקו במחללת, משום שלא י' ע"ה ע"ה ומשחזר, ומיושב ר' חשיב"ל בחי', חבל קשה לפי גוד אחית למחשב מחילות למי שוליס לספוגה כה"ג, וכו' גוד אחית חשיב שוליס קשה דמה לי כותל ע"ב פ"הים אין כאן מחילה, ונראה כו' דהצ"ח הו' מעירובין ט' חלוצ' וכו' מנטרפין אף בפי ד"ה רחבה, ולפ"ה הא ד' שעות מ"ז דלי הוי בחוץ ו' עטמא כיון דליכא בחוץ מח' משחזרין גוד אחית כו"ל צ' ע"ה חו', צ"כ בקיעות הוא ע"ה חו' ד', חשיב לבד, א' חוץ שבחא חוץ ג', ולא כו' חו' דכל שבחא בחלוצ' שא"י וגם דופן אינה משום פ"ה ש"ש בפחות מ"ז ד', ע"ג ג"ע, ואח"כ ממדוד ג' שם בחו' ונראה כפ"ה באורח, והדפנות ג' ש"ש לה שוליס, ויש לי חוץ בעומ"ר, ומיכה בפחות מ"ז מהשוליס פחות מ"ז ע"ה דאפשר נידון בעומד בקיעת גדיים, ולא מק מפסל, ויש לע"י לפר"ח גוד, שברי ע"כ לריק י' ע"ה ימחא כאלו הו' עקומו צ"י צ"י במחילות לשוליס, וכו' ונראה דלפר"ח חו"בין וקרקעיותיהן אמר שוליס מעליה, ואפשר ש' והגדה מוכרח צ"י לפ' בפסוקה במחילת מחילה תלויה מותרת, ות' חו' ד"ה צ"י, ויש לע"י דל' צ"י וי"ב א' ד"ה כדבעא, ו'

הוא מש"ל, וזכה תירונו, דאף לענין בקיעת גדיים יש לחלק בין ע"ג לתחתיה, שלענין תיקון ע"ג ח"ל דין מחילות למטה. שם בחוד"ה חזק כו' ח"ג כו' דכריכה לריך תלמוד דח"כ בעשה מחילה תלויה כל שבו באויר הוי תחתיו רכ"י ח"ל, ואף ר"י לא חמר סוכה ט"ז ח' ב', אלא ב' טפחים, ורצ"ן וי"ג גם זכה, וח"ל לחלק דדוקא בקירי הכל אמרינן גוד אחיה לא בין לפרש"י דבייתא דמישן ובין לפר"ח, מבואר דלענין ע"ג תיקון גוד, אף במחילות בלא קירוי, וח"כ גם לענין למטה כן זה ח"ל שח"ל, ולע"ג, ומיכו למסקנא ודאי דוקא ע"ג אבל תחתיו אף בלא בקיעה לא הוי מחילה, כיון דליה ב' משום פ"ח, וכמש"כ חו' בפשיטתא לעיל ל"ט ב' ד"ה זרק.

שם חוד"ה הכי ועוד מאי פריך כו' ועוד למע לי כו' לכאורה לא שייך סברה דמנח עלי מידי אלא ביחידות גבוהות ו' בפחות מג' דכלבוד, ואין כאן חסרון מחילות אלא חסרון השמיש, ואם עשה מחילות תלויות באויר, ודאי אינן רכ"י אף אם יתקן חסר מושב לשולים, אף דאם תיקן לה שולים נעשית רכ"י כמו כל ספינות, ור"י כיון שקרקעית הספינה לא השיב כשולים כיון שהיא קרה ג' מהמחילות, הוי במחילות תלויות וכמו שפרש"י ד"ה ולא, אמרינן גוד אחיה הוי מחילות מעליות, ומא שהקשו דלכתי ליהוי תיקון במחילת, משום שלא יתח' השמיש, זכה ו"ל משום דאי צעי עלה ומשחמש, ומיושב קושיות חו' וקשיא הראשונה כבר יישב ע"י ח"ל, אבל קשה לפרש"י שהרי במחילות תלויות לא אמרינן אחיה למחשב מחילות למטה וכמש"כ לעיל ס"ק י"א, וכיון דלא יב שולים לספינה רכ"י, לא שייך לתקנו גם בגוד אחיה, ו"ל גוד אחיה השיב שולים כיון ד' יא מלאה מבחון השיב שולים, קשה דמה לי כותל עב ומא לי כותל דק כיון שאין אויר ד' י"ג ח"ל כאלו מחילה, ונראה דזהו כונת חו' בקשיא, [שוב ראיתי ח"ל דהבואו חו' מעירובין ע"ח ח' הוא אפי' ברחוקות ג' טפחים וי"ג וצור מלטרפין אף צפי הצור ג"ט וכ"ה בהדיו בחו' שבת ח' ד"ה רחבה, ולפ"ז הא דבייתא דמישן מיירי שאין מבחון ד' פחות מג' דאי הוי בחון ד' היינו דינא דחוליא וצור מלטרפין, עמא כיון דאיכא בחון מחילות מעליות, משח"כ בליכא בחון ד', מחמרין גוד אחיה הו"ל בחון ד' והוי כדינא דחוליא וצור, ול"ע ח"ל חו', ב' הקושיות האחרונות], ויש לע"י לפרש"י כיון דאי יש חו"ל מג' ד', השיב לבד, ח"כ אף באין בפחות מג' ד', נימא לבד חו' שהוא תוך ג', ולא נשאר אלא פחות מג' באמלטיהו, ח"ל דכל שהוא באופן שאין בפחות מג' ד' לא השיב שולים אלא ו' וגם דופן אינה משום שאין אויר ד', מיכו יש לע"י במליכהו עד שיש בפחות מג' ד', ודאי מהני, ח"כ נימא לבד באמלטיהו עד ג"ט, וחח"כ נמדוד ג' עד שיכ"י רחב ד', ואולי חו' ח"כ.

שם בחו' ונראה כפר"ח כו' כבר נחבאר דהעושה כעין תיבה באויר, והדפנות גבוהות י"ט הוי רכ"י כמו ספינות צ"ס, ח"ל שיש לה שולים, ויש לע"י בהאי שולים חו' לריך שלימה דוקא סגי בעומ"ר, ומיכו בפחות מג' ודאי לא מפסל, וכן אם הרחיק פחות מהשולים פחות מג' לית לן צ"ה, מיכו אם הרחיק יתר מג' ע"י דאפשר דידון בעומ"ר כדאמר עירובין ט"ז ב', והכא לא בקיעת גדיים, ולא מקרי מחילה תלויה, מיכו בפרון מרובה מפסל, ויש לע"י לפר"ח באיזה שיעור פרוץ קיימין דלמרינן גוד, שהרי ע"כ לריך ליתן לי שיעורא דח"כ בכל מחילות ח"ל נימא כאילו הן עקומות ועושין שולים, שברי התם ליכא שום ח"ל בין המחילות לשולים, ועדיף מספינה דאיכא בקיעת דגים בנסרים, ונראה דלפר"ח דוקא דבייתא דמישן דכן הוא לורך מחיכו וקרקעויהו אמרינן גוד, משח"כ בשאר מחילות תלויות ח"ל שולים מעליה, ואפשר שלזה דקדקו בחו' ו' והיא עשויה כך כו'.

והנה מבואר בין לפרש"י בין לפר"ח שאין להחיר עלטול בספינה במחילות לבד בלא שולים וכו' מהרש"ח הלא מחילה תלויה מתרת, וחי' דדוקא בעשהה לכך, וע"י רש"י סוכה ח' ד"ה בין, ויש לע"י דאי מאי מבטיל לי' בחורבה, וע"י רש"י ע"ג י"ב ח' ד"ה כדבעא, וע"כ הא דקאמר קל הוא שהקילו במים,

ר"ל שאינו מחילה מעיקר הדין, אלא שהקילו בטלול כרמליה במים, וכלכך לא מהני בחורבה, ואף בגשתיר ג' למטה דליכא בקיעת גדיים אינו יותר במחילה תלויה, ואפי' צנען קנה והעמיד עליה טרסקל במחילות גבוהות ו' אלא שהרחיק הדפנות מהשולים אינו רכ"י משום מחילה תלויה כמש"כ ס"ק י"ד, וע"י עירובין י"ב ח' לשון ים קאמרת כו' וח"כ מאי מייתי ראי' בשמעתין דבקיעת דגים ל"ש בקיעה, ואי מעיקרא דמלתא שמתירין במחילה תלויה ליתי ממתי וכמו שהק' חו' ד"ה ומנא, אבל תירונו לריך ביאור דלכתי מ"ל דבקיעת דגים ל"ש בקיעה, ואולי ממתי הו"ל דכ"י מתירין, וע"כ דסבר כר"י דמחילה תלויה כ"י, אבל רב מפרש שאינו אלא קולא במים ומתי לכוי"ש, וע"כ אין סברא להקל בצקיעה, וע"כ שאין בקיעת דגים בקיעה. (עו) ויש לע"י בהניח דף על קנה גבוה ו' שאין תחתיה רכ"י כמש"כ ס"ק י"א י"ג, בעשה מחילה ג"ט סמוך לארץ וג"ט סמוך לדף וד' אויר באמלע חו' נידון בעומ"ר לפי חו' עירובין ט"ז ב' ד"ה ח' דעומ"ר מז' לדין מהני אלא שלא יכא האויר מה"ג ומה"ג מבטל לעומד, והכא תקרה הוי כדופן ואין שייך אוירא דה"ג ודכ"ג ולפ"ז גם בעשה ג' למטה וב' למעלה יותר צפרון כעומד, ולדעת הפוסקים דלריך עומ"ר מלד אחד, עשה ג' למטה וג' ומחלה למעלה וג' ומחלה אויר באמלע נידון צפרון כעומד, ומיושב קו' המ"צ ס"ק ט'.

(י) עירובין ט"ז ב' ר"ל אמר כו' ו' הרא"ש צ"ס הראב"ד דלר"ל אמרינן עומ"ר צערב, ויש לע"י חו' לריך עומ"ר דוקא בחוך י"ט חו' אפי' למעלה ובלבד שיכ"י ג"ט למטה שלא יכא מחילה שהגדיים בוקעין, ואי לריך דוקא חוך י"ט, ו"ל דאף באיכא עומ"ר חוך י"ט לריך מעט דופן צסוף ו' ולא למעלה מי' כגון ו' טפחים סמוך לארץ וד' אויר, ועוד ח' דופן, אינו נידון בעומ"ר, דמה שלמעלה מי' אינו מחילה וכ"י צסוכה ט"ז ב' דלמר מחללת ד' ומשבו מתרת צסוכה כו' וקשה הלא אמרינן שם ז' ח' דופן סוכה כדופן שבת כו', וכיון דקיי"ל עומ"ר על הפרוץ צערב הוי עומד בשבת כ"ה צסוכה ו"ל ד' ומשבו צ"ב ומשבו סגי והוי עומ"ר עד הסכך, אלא לחו' משום דסככה למעלה מי' ואין ח"ג דאי עשה דופן כל שבו למעלה סגי במחללת ב' ומשבו, ומיכו חו' הכרע משם לענין דופן למעלה מי' דאינו נידון בעומ"ר, דו"ל דלעולם חו' כדופן נידון בעומ"ר צערב אלא בצירוף דופן ודופן ולא בצירוף דופן לתקרה שאין התקרה נכרת כסוף הדפנות, ח"כ דבשחי נידון בעומ"ר דופן מזרח עד דופן לפון ודרום וכיו"ב התם ניכר יותר גמר דופן מזרח אלא דופן דרום ולפון, מיכו למדנו לענין דופן שבת צ"ה תקרה ועשה ו' טפחים למטה אינו נידון בעומ"ר, ואם עשה ג"ט למטה, ו' אויר ועוד ו', מותר, אף ח"ל לריך עומ"ר חוך ו', משום פרוץ כעומד דיש כאן ח' עומד מז' לדין, ולענין שלא יכא אוירא דה"ג ודכ"ג מבטל לי' נראה דודאי מהני אף עומד למעלה מי', וכן למ"ד לריך עומד מלד אחד בהניח אויר באמלע ג' ומחלה ועשה ד', יותר צפרון כעומד דיש כאן ג' וח"ל עומד חוך ו', ומיושב קו' המ"צ ס"ק ט'.

(יח) עשה ג"ט על הארץ והניח ח' ועשה ד' והניח ג' ועשה ד', ח"ל דעומ"ר אף למעלה מי' כשר, וחח"ל ספיקא דסק"ד לקולא, נידון בעומ"ר, וח"כ דבסך הכל של העומד ליכא עומ"ר, יותר צפרון כעומד, ואפילו למ"ד דבעינן עומ"ר מחד לד', נידון צפרון כעומד בחד לד', וכמש"כ לעיל ס"ק ח' לענין שחי, ור"י לענין ערב, וכן בעשה ג' על הארץ והניח ז' ועשה ד' והניח ג' ועשה ד' מותר מדין פרוץ כעומד מז' לדין ח"ל ספיקא דסק"ד לחומרא, למ"ד עומד מז' לדין הוי עומד, וכן בעשה ג' על הארץ והניח ז' ועשה ז' והניח ג' ועשה ד' יותר מדין פרוץ כעומד מלד אחד למ"ד עומ"ר מז' לדין לא הוי עומד, ח"ל ספיקא דסק"ד לחומרא וכמש"כ ס"ק ח' לענין שחי, ועפ"ז אלטרין לאשמועינן דין פרוץ כעומד צערב ומיושב קו' המ"צ ס"ק ט'.

(יט) ונראה דכן כל הדינין בדופני ספינה דקרקעית הספינה נידון כארעא וכן בעושה מחילות על הדף שמונח על הקנה וגדיים בוקעין תחתיו, ונראה דלע"ג דשרינן מחילה תלויה על המים ו"ל ח"ל חו' אוירא דה"ג ודכ"ג, מיכו זכ' דוקא באיכא מחילה ו', אבל עשה ח' והרחיק ח' ועשה ח' ח' אמרינן חו' אוירא דה"ג ודכ"ג

סימן רסח.

ערך להרהיג הגי' .

→ (א) אשר הוקשה לכבוד תורתו בזה דעירובין (דף י"ד:) עשה למי למי והגביו מן הקרקע ג' טפחים לא עשה ולא כלום . מאי טעם מהא דשבת (דף ק"א .) עמוד ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבע ויש בקלר ג' וזרק ונח על גביו חייב . ופירשו המוספות דסייעו שיש בעובי הקלר שלשה . ולפי זה לריך לומר דבאחרו אורח חלי טפח סמוך לעמוד אין גדיים זוקעים . וכאן נמי בלתי משהו סמוך לדופן לא יחשב בקיפת גדיים יפה הקשה :

(ב) ורי קשה עיר מהא דעירובין (דף ט' .) מנזי שרצפו בלתיין פחות פחות מד' באתו למחליקת רצן ורצן שמעון בן גמליאל . דלרצן שמעון בן גמליאל דחמריק לבד . הכא נמי אמריק לבד . ואינו משתמש רק עד חוזה הפנימי של למי הפנימי . וקשה הא למטה מודה רש"י לחכמים כיון שגדיים זוקעים כמו (בדף ט"ז:) ועל כרחין בלתי משהו אין גדיים זוקעין בין הלחים סמוך לטמל . וכאן דשבת גבי עמוד . ואין לי מירון נכון בזה :

ידידו גיטא המלפא לשמוע מכאן דה"ק אברהם .

סימן ער .

ב"ה ועש"ק מ"ח למב"י תרמז"ל .

חל שנה וברכות' לכבוד יד"ג וידיד החבל הרב הגאון הגדול המפורסם נר ישראל כבוד קדושת שמו מפארים מו"ה חיים א"עזר שליט"א .

(א) דה"ה עניי מכתב מכבוד גיסי הרה"ג כ"י ובמוך מכתבו כי הגיעו תשובתו דמר ניהו רב . והסכים להחיר גדלות ראיות לעול . אך החמיר שיהי' של חוליות חוליות שאם יכפלו הדלתות על לרן לא יארכו ויהי' ניכרים . אלה הדברים כתב אלי בקיטור . ובגוף התשובה כתב שלא עיין עוד אולי ישיבוהו עד כאן דבריו :

(ב) ולאשר לדעתי יש לחוש אם יהי' ניכרים והי' למזור בעיני הממשלה ויוכל ללמוח מזה קלקול חלילה . ולדעתי נראה כיון שזורת הפתח כשר אפילו גבוה למעלה מעשרים דאפילו היכר קטן ליכא כדמוכה ברש"י (ד' :) בסוף העמוד דאף דקורה משום מחילה שיעור עשרים אמה משום היכר . והיינו דאף דמשום מחילה . מכל מקום היכר קטן בעי כמו שכתבו המוספות סוכה (דף כ"ב:) דיבור המתחיל אבל . וכן מסתבר דלא עדיף מלחי למאן דאמר משום מחילה . וכל מקום יותר מד' אמות פסול דבעי היכר קטן על כל פנים . ומזוכה דלמעלה מעשרים אפילו היכר קטן לא סיי . ומכל מקום זורת הפתח למעלה מעשרים כשר . ול כרתך דזלזורת הפתח לא בעי היכר כלל . וכל שכן דלתות שאין נעולות דעדיפי מזורת הפתח . שהרי למגריא לא מהני זורת הפתח רק דלתות . והוי' לא בעיין היכר כלל :

(ג) ואף שהמס' כתבו גבי מנזי עקום דבעיין שירא הארת

אי דרבים אינם מבטלים זורת הפתח . והוא הדין או כל שכן דלתות שאין נעולות [דהחילוק שכתבנו לדעת המס' (ו'):] דדלתות ראיות לנעול ברשות הרבים יש פסם אחר דלא מהני מה שראוי לבטל מה שעכשו . על כרחין לית לי' לרמב"ם . דאם בן גס בשני כותלים ברשות הרבים והעם עוברים בנייהם יאמר בן וכמו שביארתי בחשובתי הראשונה] ואם כתירון הב' דמן התורה מהני פסין גס בזמיר מ"ג אמה ושליש . אם בן הכא נמי איכא פסין :

(ג) אף דלמתי יש לומר דכשיש פסין עם זורת הפתח יחדיו אף שהפסין רחוקים הזורת הפתח שואה סרמוק קרוב . ושוב אין רבים מבטלין הפסין . דכשיש זורת הפתח ופתחא הוא חשיב כאילו ה' פתוח מעט בתנאים . וכן כתב בשו"ת בית אפרים . ואם בן אש יפשו הפסין רחוק מדלתות שאין נעולות לא יהי' ראוי משום הג'ל להחיר :

(ד) אך באתת לפי פירושי ברמב"ם נראה פסום להחיר כמו בזורת הפתח שהמנהג פסום להחיר . והוא דלפי פירושי אין ראוי מרי"ף ורא"ש שחולקין עליו . דגם בדבריהם יש דלא מיערבא בזורת הפתח אלא בדלתות נעולות וכד' יוחנן . דמר' יוחנן לשיטת' דפסק כר' יהודה ומחייב חטאת . לרידן נמי דפסקין כחכמים [שהרי הרי"ף והרא"ש הביאו מתניתין דאם ה' לרך הרבים מפסקתן יסלקנה לנדרין וחכמים אומרים אין לריך כזורתה . משמע דסבירא להו הלכה כחכמים] אסור מדרבנן . ובדרבנן סמכין על הפוסקים אין רשות הרבים פחות מששים רטוא . ולדעת הרמב"ן ורשב"א וריטב"א דקיימא בן כר' יהודה . וכן אפילו פוסקין כחכמים אלא דחודים בזורת הפתח דמבטל בקיפת רבים . הא אפילו בזורת הפתח רבים מבטלים . ואין לנו חומר יותר גדלות שאין נעולות מעירובין הגעשים על ידי זורת הפתח . אלא לשיטת המוספות שהם עוברים דלתות ראיות לנעול זה מהני ברשות הרבים וזורת הפתח מהני . ולעומת זה דעת הרמב"ן סימן שכ"ט דלתות ראיות לנעול כמו נעולות ממש יעוין שם , והרי יא הפסדינו בשכרנו ודוק . וטוד דאפילו נעשה הפסין סמוכים אל הדלתות לא יהי' ראוי לפי מה שפרשתי שם בתשובה הראשונה דברי המוספות . על כן מאחר שהורה גבר דאין לריך לפסות הפסין סמוכים אל הדלתות כן יקום :

(ה) בזה שכתבתי לנצור הדלתות באיזה פעם . הפסם כי יש להסתפק אם דלת שאין טעלין בשום פעם אם נקרא דלת ונעל שאין עשוי להלך בו פסול לחלילה . ובגמרא שאל על נעל דבי דינא הא אין עשוי להלך בו . ומשני אי מבני בני' שלוחא דבי דינא מי קפיד עלי' דיינא . ולדין שאין הולכין כלל בנעלים כאלה לריך לומר משום שהמנהג שהיכר הולך בו ארבע אמות על כן חשיב עשוי להלך בו . ועל כן אם לא יאצרו הדלתות בשום פעם יש לומר דלא חשיב דלת כלל . אך אם יאצרו אותם בשום פעם יוכשרו כמו נעל שלנו לחלילה :

גיטא הושי"ת הק' אברהם .

הכי שרי. דמוקמינן ליה אחזקתן והשתא הוא דנשכר. דקי"ל כחמשה זקנים דסברי כהאי גוונא ספק עירוב כשרי² כדאיתא במדרכי פ' בכל מערבין²⁵, והטעם משום דמוקמינן ליה אחזקתן והשתא נשכר כדמוכח התם בגמרא. ומסיק שם במדרכי דלגבי עירוב חצירות אפילו ליכא חזקה כשר בספק. ואין נראה לחלק בזה בין עירוב למחיצות, דהא מ"מ תרוייהו דרבנן נינהו, ותלמודא לא מחלק התם בין רבנן לדרבנן לענין חזקה אלא היכא דלחד דרבנן יש לו עיקר מן התורה ולאידך אין לו

עיקר, הא לאו הכי מרמה לכולהו דרבנן אהודי, לענין שמועיל חזקה. ובפ' כיצד משתתפין פסק אשירי²⁶ בשם רשב"ס²⁷ דכוחו בכרמלית גזור רבנן אבל כוחו בחצר שאינה מעורבת לא גזור. אם כן לדעת אחד מהגדולים דמתיר לעיל דמשהו עיר המוקפת מחיצות לחצר שאינה מעורבת, שרי לשפוך מים בצנור שבחצר אע"פ שמקלח מן החצר לחוץ למקום שאינו מעורב, דכוחו בחצר שאינו מעורב לא גזור. הנראה לעניות דעתי כתבתי.

סימן עד

← 7 שאלה:

מה שנהגין בכל המקומות לעשות הלחיים מסיד מחוי בעובי ולא כלום, ובמדרכי משום מהר"ם² משמע דבעי כעובי אצבע.

תשובה: יראה דאין למחות ולבטל מנהג זה שכבר נתפשט בכל המקומות³. וכן שמעתי מאחד מהגדולים⁴ שפעם אחת בא חד מרבוותא⁵ לניאוש"ט ורצה לשנות הלחיים שהיו שם מקדם ולעשות כעובי אצבע על פי המדרכי. ולא רצו המנהיגים⁶ שהיו בעיר להניחו לעשות כדו שלא להוציא לעז על הראשונים, כי יאמרו הכל שחללו שבת בהוצאה והכנסה וטלטול. ונראה דהמדקדק בדברי מור"ם יתבאר לו דהא דכתב דבעינן כעובי אצבע, מוכח דלא קאי אלא אמבוי שתקנוהו רק בלחי, דהתם בעי שיעור לעובי הלחי. משום דהא דתנן לחיים רוחבם ועוביין כל שהו מפרש בגמרא⁷ (עירובין יד, ב) כמה כל שהו תני בר חייא אפילו כחוט הסרבל. הא פחות מחוט הסרבל לא מהני. דהכי אמרינן פ' אלו עוברין (פסחים מו, א) ופ' העור והרוטב (חולין קכג, א) דקאמרינן התם אבל לאחורינו אפי' מיל אינו חוזר. וקאמרינן עליה ומינה מיל אינו חוזר הא פחות ממיל חוזר, וכן בפ' אלו טריפות (חולין מז, ב) אבל מקמן אפילו כטרפא דאסא טריפה. וכתב שם במדרכי דפחות מטרפא דאסא כשר אפילו אם הכשר המבוי בצורת הפתח. דלא מפרש תלמודא שיעורא אלא קנה מכאן וקנה מכאן, וקנה על גבה איכא למימר דבמשהו סגי.

קאי ולא אצורת הפתח. ואע"ג דבתחילת התשובה הזכיר ג"כ צורת הפתח, אפשר דהשואל ודאי שאל ותמה ג"כ על צורת הפתח. אבל מהר"ם⁸ שהשיב מעובי אצבע לא קאי אלא אתורת לחי, וצורת פתח לא איצטריך ליה ליישב דבעובי כל דהו סגי. ותדע דלא קאי אלא אמבוי שהכשירו בלחי או בקורה ולא אצורת הפתח. דהא מסיים בה שהקורה על גבה יש בה לקבל אריח וקורה. ובצורת הפתח פסק שם במדרכי⁹ בהדיא דצורת הפתח סגי בקנה עליון בכל דהו. אלא ע"כ קאי אתורת לחי וקורה אעפ"כ צורך הוא ליישב מה רוצה לומר, מ"מ מתיישב הוא למדקדק ואין להאריך בזה.

וכ"ת היאך יועיל מיחוי הסיד בכל שהוא בצורת הפתח הא בעינן שתהא בריא להעמיד בה דלת של קשין. י"ל דע"י הכותל שהסיד טחוי ומחוי בה חשבינן להו בריאה. נדחקתי קצת כדי ליישב המנהג ברוב מקומות שאין נוהגין לעשות הכשר כל המבואות, רק בצורת הפתח ולא בלחי וקורה אפילו בפחות מעשר. וכן נראה נכון וראוי כיון דרוב עיירות עתה מוקפין חומה בישוב ולבסוף הוקף, וא"כ כל העיר הרי היא כחצר של רבים שאינה מעורבת⁸, כמו שבארתי יפה בתשובה אחרת⁹. וא"כ הבא לתקן המבואות שבתוכה צריך לתקנה כדרך שמתקנין ומכשירין כשבאין לחלוק חצר אחת לשלשה וארבע רשויות. אם היו בחצר שבילים קטנים בית בית לבית שהי' צריך לתקן צורת הפתח או ב' פסין משהוינן¹⁰, כדאיתא בהגה"ה במיימוני¹¹ בשם מהר"ם¹².

אמנם תמיה אחרנא קא חזינן בהך תיקון דמחוי

24. ע"י היטב מש"כ בספרי שע"ש (ביה"ס שי"ד) ודר"ק. 25. עירובין סי' תפ"ח. 26. עירובין פ"ח סוף סימן ט'. 27. מובא בתוס' עירובין פט, א ד"ה לא.

סי' עד: 1. עירובין רס"י תפ"ב. 2. מב"ב ד"ק סי' נ"א. 3. רמ"א (סי' שס"ג ס"ז) וע"י ט"ז (סק"ד) ובהג' נתיב חיים שם. [וע"י תוס' עירובין י, א ד"ה שאני והגמ"י פי"ז משבת אות ל' וע"י בתשו' שבוי"י (ח"ב סי' דח) וחת"ס (ארי"ה סי' פט, צא, קצה, וחור"מ סי' ל"ד). 4. מהרי"ל, ע"י בתשובותיו (סי' קנ"ו ס"ד) וע"י אגור (סי' תקל"ה). 5. מהר"ר משה נוימרק חמיו של מהרי"ל — [עפ"י מהרי"ל שם]. 6. מהר"ש — [עפ"י שם]. 7. שם. 8. רמ"א (סי' שני"ז ס"ג). 9. לעיל סי' ע"ג. 10. רמ"א (סי' שס"ג סכ"ו) וע"ש בט"ז (סקי"ח) ומג"א (סקכ"ז) והביא כן גם מהרי"ו (סי' י"ח). 11. פ"ה מעירובין אות ד'. 12. פסקי עירובין סי' קכ"ה.

מח

תרומת

סימן עה

הדשן

הסיד הטחוי בכותל, דזימנין טובא אתי לידי תקלה כי הכלבים ודבר אחר רגילים להתחכך בכתלים, ומוחקין מן הכתלים כל מחוי הסיד למטה סמוך לארץ יותר

משלשה טפחים מן הקרקע ולמעלה, ותו לא חזי לא ללחי ולא לצורת הפתח, דהוי מחיצה שהגדיים בוקעין בה, ולא מסקי אינשי אדעתייהו ומטלטלי באיסור¹³.

סימן עה

שאלה: פרדס גדול יותר מבית סאתים מוקף חומה של אבנים אבל לא הוקף לדירה, ומבקשים לטלטל בו בשבת. וצריכים לעשות בו שיהא מוקף לדירה בישב ולבסוף הוקף ולכך לא מהני אם יכינו ביה דירה לאחר ההיקף, והיו צריכין לפרוץ החומה ולחזור ולבנותה, וזה קשה להם. יש שום תקנה קלה לדבר או לאו.

תשובה: יראה דיש למצא תקנה קלה לדבר אם החומה כענין זה כמו שאבאר. ומ"מ אותה תקנה לא אליבא דכ"ע הוא. בפ"ב בעירובין (כד, א) אמרינן דקרפף שלא הוקף לדירה פורץ בה ביותר מ' אמות וחוזר ובונה אותה פירצה לשם דירה קרינן ביה הוקף לדירה בהכי. וא"כ אם החומה אינה גבוהה רק י"ט טפחים יש כאן תקנה שיעשה בית דירה בפרדס. ואח"כ ישפוך עפר לצד החומה מבחוץ ומבפנים יותר מ' אמות לאורך החומה ברוחב ד' טפחים לפחות, ובגובה פחות מ' טפחים מעט. ונמצא החומה שלמעלה מן העפר ג"כ פחות מ' טפחים. ואז החומה נחשבת כפרצה כנגד כל אותה העפר לאורך, שהרי יש דריסת הרגל מקרקע העולם על עפר הנשפך שהוא פחות מגובה עשרה. ומהחומה נמי יש דריסת הרגל שגם הוא פחות מ', וכל פחות מגובה עשרה לא מחיצה איקרי וכפתוח וכפרוץ דמי, והכי איתא ומוכח בכמה דוכתין במס' עירובין, ויניח כך העפר בצד החומה שבת אחת לפחות, ואח"כ יפנה כל העפר שם, ונמצאת המחיצה חזרה למקומה. והרי מחיצה זו נעשית לאחר שנעשה בו בית דירה, וחשיב שפיר מוקף לדירה בכה"ג. ואע"ג דמחיצה זו נעשית מאליה ע"י שפרץ משם, מה בכך. הא מסקינן התם בפ"ב (עירובין כה, א) גבי ננעלו מחיצות התחתונות דמחיצה הנעשית מאליה, אע"ג דלגבי נכסי הגר לא מהני, לגבי שבת בכה"ג מהני.

אבן הוה קשה בגווה דהך ששופך בצד החומה עתיד לפנותו הוא ע"כ, דאם לא כן לא הועיל כלום בתקנתא. ובפ' חלוץ (עירובין עח, ב) ופ"ק דסוכה (ד, א) אמרינן בהדיא דעפר דעתיד לפנותו לא הוי מיעוט לענין מחיצה. ודוקא תבן ובטלו ועפר סתם הוי מיעוט. אמנם בהך ביטול פליגי רבוותא פ"ק דסוכה. דכתב שם אשירי¹ ומרדכי² דראבי"ה³ ור"ח⁴ סברי דבעינן שיבטל בפיו לעולם. ורש"י פ"י שם⁵ דלא בעינן אלא שיבטל בפיו לכל ד' ימי החג. ומסיק אשירי כרש"י. ומייתי ראייה ממיעוט דכותל וחרוץ דפ' חלוץ (עירובין עט, א) דלא הוי התם אלא ביטול לאותו שבת, דקאמר התם דבר הניטל בשבת אינו ממעט ודבר שא"צ ממעט. ומהשתא לדעת ר"ח וראבי"ה, דבעי ביטול לעולם ודאי לא מצינן למיעבד תקנה דילן⁶ דפרישנא לעיל. אבל רש"י ואשירי דקאי כוותיה מהניא תקנה דילן. דהא ע"כ מבטלו לשבת אחת דאין העפר ניטל בשבת. וכה"ג איתא התם פ' חלוץ (עירובין שם) גבי חריץ שמלאו בארנקי שיש בו מעות הוי מיעוט דמשום איסור שבת צריך לבטלו שם.

והיה נראה לחלק אפי' לר"ח וראבי"ה מהניא תקנה דילן, דהא דבעי אינהו ביטול לעולם היינו לענין מחיצה דסוכה דאורייתא. אבל טלטול שבת מדרבנן מודו דמסתמא לא פליגי אהיא דפ' חלוץ דמהני ביטול לאותו שבת כמו דבר שאינו ניטול. אמנם בתוס' פרק חלוץ⁷ בההיא סוגיא מוכח דלא מחלקין הכי. וע"ש דמקשינן מרשויות שבת דאורייתא ומטומאת אהל דאורייתא. ואין נראה לחלק בנ"ד דלא תיהני, משום דעיקר תקנתו ע"מ לפנותו הוא, דמה בכך. ארנקי נמי ודאי עתיד ליטלה משם, ומה לי אם מכוין כדי לפנותו או אם עתיד ודאי לפנותו.

13. רמ"א (סי' שס"ג ס"ז).

סי' עה: 1. סי' ב'. 2. סי' תשל'. 3. ח"ב סי' תקצ"ט — ומובא גם בהגמ"י פ"ד מסוכה אות פ'. 4. סוכה ד, א (בש"ס ווילנא). 5. ד"ה תבן. 6. רמ"א (סי' שני"ח ס"ב) ועי' מג"א (סק"ז) וכבר עמד עליו כזה בנר"א שם דבעינן דווקא י"ט טפחים וכדמפרי בר' רבינו, וע"ש במחצת"ש. 7. עירובין עח, ב ד"ה אפילו.

מב תיקון פרק שני עירובין

אמה לארץ טו, יש להסתפק בהכשרו טו, וה"ה שיש להסתפק

מראה הפתח

טו) דאם החבל הוא בתוך עשרים אמה א"כ שפיר אית לן היכרא לזה הצוה"פ, וכמ"ש החת"ס בתשו' חלק אר"ח סי' צ"ו ובחלק שישי סי' ל"ד בלחי העומד מאחורי הכותל, וכתב לחלק דאם החבל שעל גביהם מונח בתוך עשרים דמהני דשפיר אית לן היכרא בזה וכ"כ שם לחלק בסיד הטחוי בכותל עיי"ש, מובא להלן במרה"פ ס"ק כ"ו, ועיין גם בישועות יעקב סי' שס"ג אות ה' שכו' לחלק ג"כ בזה, בלחי הרחוק מן הכותל ג"ט עיי"ש, וא"כ ה"ה כנ"ד אף דהקנים גבוהים מן הארץ ולית לן היכרא בהם מ"מ אית לן היכרא ע"י החבל שעל גביהם, אבל מ"מ צ"ע דאפ"ל דפיתחא כי האי לא עבדי אינשי, עיין להלן מרה"פ ס"ק כ"ג, ובשורת אבני נזר אר"ח סי' רס"ד אות י"א.

טז) דלכאורה כיון דאין גדיין בוקעין תחת הקנה העליונה א"כ אמרינן שפיר בזה גוד אחית, ואף דהוי מחיצה תלויה מ"מ מהני דהא טעמא דלא מהני מחיצה תלויה הוא מטעם גדיים בוקעין תחתיו ומבטלין המחיצה, ועיין רש"י עירובין פ"ו ע"ב ד"ה גבוהות מן הארץ, וא"כ כאן דהניח קנה מתחתיו גבוהין ג"ט סמוך לארץ א"כ אין גדיים בוקעין וא"כ שפיר אמרינן גוד אחית, וכ"כ מהא דאמרו בש"ס שבת ק"א ועירובין י"ב, דכמים התירו אף מחיצה תלויה, ואף דדגים בוקעין תחתיו כמים מ"מ הקילו במים ואמרינן דבקיעת דגים לא הוי בקיעה ומהני, אף דעדיין המחיצה תלויה, אע"כ כיון דליכא בקיעה כמחיצה מהני, (ועיין בפרמ"ג משב"ז סי' שניה ס"ק ד' כמוסגר שם, שכתב ויש לעיין הא בקיעת דגים לא שמה בקיעה ומה הוא הקולא במים וצ"ע ע"כ, ולכאורה משמע דהקולא הוא מה שאמרו דבקיעת דגים לא שמה בקיעה, וכן מבואר במפרשים שם), ועיין בשו"ת נפש חיה אר"ח סימן ל"ב ל"ג, ועוד ראוי לזה מהא דאמרו בשבת שם בעמוד כרה"ר גבוה עשרה ורחב ד' ואין בעיקרו ד' ויש בקצר שלו ג' דשיטת רש"י שם דאף שיש בחללו ג' ואין לומר בזה דין לבד מ"מ כיון דאין דרך גדיים להתחכך שם שפיר הוי מחיצה עיי"ש, (ומה שהקשו בנפש חיה שם ובאכ"נ סי' רס"ט מהא דעמוד ארין המובא לעיל הלי' ה' דאם הגביתו מהקרקע ג"ט לא עשה כלום ואף דלחי סגי בכל שהוא וא"כ אין גדיים בוקעין תחתיו עיי"ש, ולענ"ד נראה לחלק דדווקא בעמוד שעומד כאמצע דה"ר אמרינן דאין גדיים בוקעין בחלל העמוד דפחות מכטפת, משא"כ בכותל דדרכם לבקוע

מב תיקון פרק שני עירובין

ו. אבל אם מניח הקנה בתוך שלשה טפחים סמוך לארץ (ב) אפילו אין הקנה גבוה עשרה טפחים רק כגון שבעה טפחים ויותר משהו כשרויה.

ז. הניח קנה גבוה שלשה טפחים סמוך לארץ, וקנה גבוה עשרה טפחים מכיון למעלה ממנו בהפסק אויר באופן שהפרוץ בין שני הקנים מרובה על העומדי, והקנה שעל גביהם הוא בתוך עשרים

מראה הפתח

דה"ה בהלחיים של הצוה"פ, ועיין תבואות שור עירובין י"א ד"ה בקנה דצוה"פ, ואף להחולקים שם וכמבואר להלן הלי' י"ד, בזה כו"ע מודים, וכ"ה בתרומת הדשן סי' ע"ד גם בקנים של הצוה"פ מובא ברמ"א סי' שס"ג סעיף ז', ועיין להלן מרה"פ ס"ק ס"ז.

יב) ובאופן שמניחו בתוך ג"ט חסר משהן סמוך לארץ, והרי הוא כקנה גבוה עשרה טפחים, ואם מניחו בתוך ב' טפחים חסר משהו סמוך לארץ אז גובה הקנה צריך שיהא שמונה טפחים ויותר משהו ודו"ק.

יג) ומהני מדין לבד שכל לבד רואין אותו כמלא וא"כ הו"ל כאילו יש לו קנה גבוה עשרה טפחים, ה"ה בפ"ז מהל' שבת בשם הרשב"א, ופשוט מדין תה"ד סי' ע"ד מובא ברמ"א סי' שס"ג ז' בדין סיד טחוי בכותל עיי"ש.

יד) דהנה אם העומד מרובה על הפרוץ משמע בגמרא עירובין ט"ז ע"ב בדין מחיצה דמהני, ונסתפק שם הש"ס אף בעומד מרובה משני הצדדים אי מהני, ועיין מה שהבאתי לעיל פרק א' הלכה י"ב מחלוקת הראשונים בזה, ובמרה"פ שם ס"ק כ"ד בשם החזו"א, גם עיין בשו"ע הרב סי' שס"ב הלי' י' בעושה מחיצה כחבלים ובלבד שלא יהא בין אחד לחבירו ג"ט וכתב שם בין שני חצי העיגול וז"ל א"כ האויר של ג' טפחים הוא באמצע עכ"ל, ועיין עוד ברש"י סוכה ז' ע"א ד"ה דופן סוכה כדופן שבת, ומ"מ היינו ג"כ מטעם עומד מרובה משני הצדדים, אבל כנ"ד מקום הספק הוא שיש לנו מחיצה גמורה של עשרה טפחים ועומד כט"ז טפחים רחוק מהקנה של ג"ט המונח סמוך לארץ ומקום הספק הוא אם נכנס בגדר מחיצה תלויה ולא מהני ומכ"ש בקנה של הצוה"פ וכדלקמן ודו"ק.

ח. הקנים צריכים שיהיו חזקים לקבל דלת כל שהוא, אפילו של קש או של קניםים), וצריכים להעמידם בחזקה לקבוע במסמרות או לקשרו היטב אל הכותל או לקבוע בחזקה בקרקע, שלא ינידם הרוחיים), ואפילו אין הרוח מפילו לארץ אלא מנידו פסולט), ומ"מ

מראה הפתח

יח) מימרא דרב חסדא בעירובין י"א ע"ב, רמב"ם פט"ז מהל' שבת הל' י"ט, שו"ע סי' שס"ב סעיף י"א. אבל היכר ציר בהקנים והוא כעין חורין מלמעלה ומלמטה שציר הדלת סובב עליהן אין צריך לעשות, כן הוא שיטת הרי"ף, והרמב"ם פט"ז מהל' שבת הל' י"ט, וכ"כ בהגהות מיימוניות שם אות ל' שכן נהגו בטררוש עפ"י רש"י, וכ"כ נמי בשלטי גיבורים בשם תוס' שיטת מהר"ן דבניירכונא ה"י מבוי ולא ה"י בו היכר ציר וה"י מתוקן על פי הגדולים עיי"ש, (והוא בתוס' רבינו פרץ עירובין י"א) ובאשכול הל' עירובין סי' ס"ה, ובתשו' הריב"ש סי' ת"ה וכ"כ הב"י סימן שס"ב סי"א והלבוש שלא העתיק כלום מהא דהיכר ציר ומשמע דס"ל דלא בעי לצוה"פ היכר ציר, אבל הרשב"א בעבוה"ק הביא גם דעת יש מחמירין להצריך היכר ציר וגם בריאה לקבל דלת של קשין והוא ע"פ מ"ש בעירובין י"א אמר רשב"ל צוה"פ צריכה היכר ציר ומסיים ע"ז וראוי לחוש לדבריהם, והוא שיטת הראב"ד, וכן דעת מהר"ם בתשוב' למהר"ם ב"ב ח"א סי' רצ"ה, והאור זרוע סי' ק"י, והרא"ש עירובין סי' י"ד, והטור, והסמ"ג, והסמ"ק, והרי"ד, והרי"ז, והריטב"א, והתשב"ץ בתשו' ח"ב סי' כ"ט, (ועיי"ש דדי בהיכר ציר או למעלה בקנה או למטה בקנה וא"צ להחמיר בשניהם), ובשו"ת משכנות יעקב אר"ח סי' קי"א, אבל המנהג להקל בזה וכמו שכתב הב"י דכן עמא דבר וכ"כ הב"ח דכן הוא המנהג מכל גדולי העולם.

יט) דכל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה כמבואר בגמ' סוכה כ"ג ע"א, ועיין בקרית ספר להמב"ט בפרק ט"ז מהל' שבת שכתב בזה וז"ל ונראה דאינה מחיצה מדאורייתא כסוכה עכ"ל, (ואף בשעה שאין הרוח מנידו פסולה ופשוט), ואם מניח הקנה בתוך מקום המוקף במחיצות שאין הרוח מצויה שם כ"כ על ידי המחיצות, עיין בתו"ש ריש סי' שס"ב דאפילו עשה הקנה בכיתו שאין שם רוח פסולה אם א"א לעמוד במקום רוח מצויה, וכן

בלחיי) שהניח אצל ג' דפנות להכשיר מבוי או חצר באופן הנ"ל.

מראה הפתח

ולתחכך שם וכמבואר בתה"ד לקמן הל' י' וע"כ אמרין דאם הלחי גבה ג"ט מהארץ אי"כ אינו מעכב הדרך להגדי מליכנס שם וע"כ לא מהני אבל בעמוד ברה"ר הסברא ניתן להיאמר דאין הגדי בוקע דווקא באותו חלל פחות מטפח), ועיין בתוס' צ"ט ע"א ד"ה שתי גזוטרות וכו' באופן ראשון דאם סתם למטה בשום דבר ואין גדיים בוקעים תחתיהם מהני, וא"כ ה"ה בנ"ד ודו"ק, וכן נראה בתשו' מגדלות מרקחים אר"ח סי' נ' עיי"ש, ועיין מהרש"א בתוס' שם ק"א ע"א ד"ה וזרק ונח וכו', אמנם בחזו"א הל' עירובין סי' ס"ח אות י' וסי' ע"ז אות ב' כתב דמחיצה תלויה אף באופן דליכא בקיעת גדיים לא מהני ביכשה ורק במים התירו עיי"ש, ובתדושי מאירי עירובין מ"ז ע"ב ד"ה חרס שבין וכו', ועיין להלן במרה"פ ס"ק י"ז.

יז) וכמחיצה תלויה באופן זה עיי' בשו"ת נפש חיי אר"ח סי' ל"ג וז"ל ומאז נסתפקתי אם לא יהי מחיצה גמורה ע"י גוד אסיק, וע"י פי תקרה יורד וסותם רק על מקום עמידת הלחי אם מהני זאת ללחי ונראה דלא מהני דהוי כעין תרי רואין דנימא דהוי כאילו פי תקרה יורד וסותם וכאילו הוא עד למטה ואח"כ שוב נימא דהוי כעין לחי משום מחיצה והוי כאילו המחיצה כולה סתומה וזה לא אמרין עכ"ל, ומדבריו משמע דאם יש לנו מחיצה גמורה באופן הנ"ל דהי' מהני דרק בלחי דהוי רק משום מחיצה ולא מחיצה ממש לא מהני מטעם הנ"ל, משא"כ במחיצה ממש והבן, ומשום אירא דהאי גיסא ודהאי גיסא נראה דלא שייך בזה דהא מדין גוד אסיק הרי הוא כעומד, וא"כ ליכא אירא למטה מהמחיצה, וכמו בדין לכוד ודו"ק. וא"כ יש להסתפק לדבריו בדין צוה"פ, די"ל דצוה"פ מהני דבלחי דווקא אף דהוי משום מחיצה מ"מ כתבו התוס' עירובין ה' ע"ב ד"ה ארבע, הובא במג"א סי' שס"ג סק"י דבלחי רחב ד' אמות לא מהני דמ"מ הכירא קצת בעי עיי"ש, והיינו דאפילו למ"ד דלחי משום מחיצה הויא עכ"פ מחיצה גרועה, עיין בשו"ת זקן אהרן סי' י"ט ולקמן מרה"פ ס"ק ל"ה שיטת הפוסקים דמחלקין בין לחי לצוה"פ, משא"כ בצוה"פ דלא בעי היכרא וכמש"כ לעיל הל' ב' א"כ אפשר לומר דצוה"פ מהני אף שהוא מדין גוד אסיק, וכמו דאמרין בקנה שעל גביהן דא"צ לנגוע בהלחיים שבצדדים, ומטעם גוד אסיק בקנים וכמבואר דברינו להלן פרק ג' הל' ט'.

ומחיצות שמתחת להגשר והגשר מכסה אותן הרי אינן ניכרות למי שעומד על הגשר ושוב אינן יכולין לעלות עד לרקיע, ובפירוש כתב שם הח"ס "ונוכל להסיק המחיצה עד הגשר" אלמא דדייק וכתב דדוקא עד הגשר ולא למעלה מן הגשר עד לרקיע. וכ"ת דאי"כ מה יועיל הגוד אסיק להגשר כיון שאינו עולה רק עד הגשר, הנה המעיין שם בתשובה יראה שהשואל הי' דן על המחיצה שמתחת לגשר דהיינו הגודא דנהרא וכתב שאינה מחיצה מפני שהגשר המונח עליה מבטלה דהויא מחיצה שאינה ניכרת. ע"ז כתב הח"ס דחוץ ממחיצה זו של גודא דנהרא איכא עוד מחיצה באמצע הנהר שמשפע והולך שם עד י"ט בתוך ד' אמות ומחיצה אינה מתבטלת מן הגשר, אבל הח"ס מצרף את הגשר גופא למחיצה מפני שהוא מתלקט עשרה טפחים מתוך ד' אמות ואפילו אינו מתלקט כ"כ מחשבינן ליה למחיצה מכח גודו חמשה ומחיצה חמשה שמצטרפין.

הנה לפי הח"ס יש לצרף גם בגשרים שלנו את ההיתר של גודו חמשה ומחיצה חמשה שמצטרפין, כי גם גשרים שלנו נמשכים והולכים בשיפוע, ואפילו אם אינם מתלקטים י' טפחים מתוך ד' אמות, אבל בנויים על יסוד מתחת ובצירוף היסוד הם בודאי גבוה מעשרה וממילא נחשבו למחיצה מכח גודו חמשה ומחיצה חמשה שמצטרפין. כמובן צריך לבדוק מקודם את הגשרים אם כן הוא שיש בהם גודו חמשה ומחיצה, ואם כן הוא, כאשר אדמה שכן הוא, מי לנו גדול לסמוך עליו כמרון הח"ס שמאיר עיננו בהלכה.

בעה"ח ט"ו טבת תש"י לפ"ק נויארק יע"א,

הק' מנחם סג"ל פאללאק

הרב צבי שכטר

ראש ישיבה וראש הכולל ע"ש מרדכי ועדינה כ"ץ

בענין העירוב במנהטן*

א. בקונטרס הרב יוסף דוד מאשקאוויטש האדמו"ר משאץ זצ"ל (תיקון עירובין בעיר מאנהעטען ניו-יארק תשט"ז), כתב שלא הוצרכו לדקדק ולראות אם המחיצה שנבנה בידי אדם סביב האי מגיע באמת עד קרקעית הים, כי להלכה קיי"ל דמחיצה תלויה מותרת במים, דלא איכפת לן בבקיעת דגים. ויש לטעון על זה מדברי החזו"א (או"ח סי' ע"ט אות י"א) שהוכיח מהגמ' עירובין (יב.) קל הוא שהקילו חכמים במים, דדוקא לטלטל ע"ג המים מהניא מחיצה תלויה, ולא להתיר לטלטל ע"ג קרקעית היבשה.

ב. עוד בענין הנ"ל, בתיקון הגשרים ע"י צוה"פ, בכדי שלא תהיה העיר פרוצה ביתר מעשר למקום האסור לה, הנה לא סגי בצוה"פ העוברת על פני הגשר, אלא בעינן נמי שיהיו מחיצות לאורך הגשר משני הצדדים בכדי שיהפך כל הגשר לרה"י, ובכמה מקומות אין שמה הכשר מחיצות יו"ד משפת הגשר ולמעלה, וסומכין על דין מחיצה שמדין תל (כמו עיקר המחיצה גופא שמסביב לאי כולו) שעובי הגשר הוא יותר מ"ט, וצד החיצון של העובי משמש כמחיצה מדין מחיצת תל. וצ"ע, דהויא מחיצה תלויה. וסומכים על החת"ס (מובא בחזו"א הנ"ל) דמחיצה תלויה שע"ג המים מהניא אפילו להתיר טלטול ע"ג היבשה, ודלא כהחזו"א שהשיגו. והכא נראה שאין כאן מקום לסמוך אפילו על החת"ס, שהרי רש"י ביאר (שבת קא.) דמה"ט לא איכפת לן בבקיעת דגים, לפי שאינן נראין, כלומר, שהם שטים בתוך המים מתחת לשפת המים, משא"כ כאן שיש ספינות

* מהדורה ראשונה של מאמר זה נדפס בקובץ הפרדס שבט תשמ"ג (שנה נ"ז חוברת ה') עמ' 17-19.

העוברות על גבי המים שמתחת לגשר. ועוד שהגשרים עוברים לא רק ע"ג המים אלא אף ע"ג מקצת מן היבשה, ושמה יש דרכים מתחת לגשרים שעוברים שמה מכוניות, אשר דינם כבקיעת גדיים ולא כבקיעת דגים.

ג. עוד בענין הגשרים, ע"י מג"א (סי' שמ"ה סק"ה) דדרכים שעוברים מעיר לעיר הו"ר רה"ר, ובפשוטו ר"ל דלא בעינן בהו תנאים דס' רבוא ולא שיהא מפולש משער לשער בלי שום עיקום כלל, עיי"ש באורחות חיים (ספינקא) בשם תשו' בית יעקב [וכ"ה בחי' הרמב"ן לעירובין (נט)], ובביאור שיטה זו היה נראה לומר דעיקר דין רה"ר הוא על הדרכים הנ"ל (highways), ולפעמים אף הרחובות שבתוך העיר דינם כדרכים ולפעמים לא, וזה תלוי בתנאים הנ"ל, ואין תנאים אלו דומים לתנאים האחרים (דרחוב ט"ז אמה, ואינו מקורה, ושל רבים) דהם תנאים בכל אופן של רה"ר, ואין ענינם לקבוע על הרחוב דין דרך. ולפי"ז הי' נראה ברור דעצם הגשר דינו כרה"ר גמורה דאורייתא, אשר ממילא לא מהניא לגביה צוה"פ לשווי' כרה"י מפאת בעיית אתו רבים ומבטלי מחיצתא, והיאך שייך לתקן צוה"פ באמצע הגשר, הלא בכדי לפתור בעיית גפרץ למקום האסור לה בעינן שתהיה הצוה"פ בהתחלת הגשר ממש – במקום שנוגע בקרקע. ואין לטעון ולומר, דאפילו הכי, הלא בעיית פרצה יתר מעשר (לגבי העיר המוקפת הפתוחה להגשר) אינה אלא מדרבנן, מאחר שיש בלא"ה באותה הרוח עומד מרובה על הפרוץ [וכדעת תוס' הרא"ש ר"פ עושין פסין והחזו"א (שהכריע בזה כתשו' בית אפרים נגד דעת הגאון בעל משכנ"י)], ולגבי בעיות דרבנן קיי"ל דלא חיישינן לאתו רבים ומבטלי מחיצתא, דנראה דזה אינו, דמאחר דהכא הצוה"פ אינה מועלת כלום במקומה להתייר טלטול ע"ג הגשר, היאך תועיל אותה צוה"פ לגבי תוך העיר. דהתוס' (ערובין כב. ד"ה קשיא וד"ה דרבנן) לא הקילו אלא לגבי מחיצה שאינה פועלת כלום מדאורייתא [כגון ברוח רביעית], דבמחיצה כי הא ל"א אתו רבים ומבטלי וכו', ולהלכה קיי"ל כדעת מהר"ם שבמרדכי (פ' הדר סי' תק"ט) דמיקל טפי מאשר הר"י בעל התוס', שאפילו באופן שיש למחיצות משמעות וחלות שם מדאורייתא, אלא שכל בעיית הטלטול אינה אלא מדרבנן, [כעיריות שלנו שאינם אלא כרמלית, דאף דמותר לטלטל בהן מה"ת, מכ"מ כשעושין שמה מחיצות, הן פועלות כבר מדאורייתא לשווי' לכל העיר כרה"י דאורייתא, מכ"מ] אף בכה"ג מקילינן לומר דלא חיישינן לאתו רבים וכו'. אכן בנדו"ד, שמדינא יש בעיית טלטול

מדאורייתא לגבי הגשר, אשר לזה כבר לא מהניא הצוה"פ, מנ"ל להקל עוד יותר ולומר דעכ"פ תהני הצוה"פ שע"ג הגשר לגבי העיר שלא תחשב כנפרצה ביתר מעשר למקום האסור לה, הלא אין זו סברא כלל.

ד. וכן מה שמצרפים סברת החזו"א והגרמ"ע (אחיעזר ח"ד סי' ה') שכתבו לגבי פריז ועיריות גדולות הדומות, דהו"ר רה"י דאורייתא מכח ג' מחיצות, מאחר שדין פרצה יתר מעשר אינו אלא מדרבנן, זה היה ניהא לסמוך על זה אילו היו עושין את צוה"פ בסוף אותן הרחובות שיש להן אותן ג' המחיצות. אבל במנהטן, שהמחיצות אשר עליהן סומכים הרי סוככות את כל העיר כולה, ובתוך המחיצות יש שמה דרכים [דהיינו, הענרי האדסן פארקווי והרלם ריווער דרייון] שאינם אלא לנסיעה ממקום למקום במכוניות, ואינם משמשים כרחובות העיר (streets) כל עיקר, שהרי אין שמה על צדי אותם הדרכים שום בתים, ואי אפשר לעבור על אותן הדרכים ברגל כלל מפני ריבוי המכוניות, ואין שמה אורות אדומים להפסיק ביקוע המכוניות בשפע בכדי לאפשר לבנ"א לעבור מצד זה לצד השני. ונמצא שהם ממש כבחינת דרכים העוברים מעיר לעיר (highways) [עמש"כ לעיל אות ג'], למרות מה שהם נמצאים בתוך העיר. וא"כ צריך להיות דינם כרה"ר דאורייתא, אע"פ שאינם מכוונים ממש בלי שום עיקום כלל, ואע"פ שאין שמה ששים רבוא, וא"כ יש לטעון ולומר דמאחר דאותן הדרכים דינם כרה"ר דאורייתא, ממילא כל העיר המסוככת במחיצות הרי דינה כנפרצה למקום האסור לה. וטפי מזה יש לטעון ולומר דמאחר שלא יועילו המחיצות לגבי אותן הדרכים הסמוכות להן, אזי אף לגבי אמצע העיר, אשר שמה היתה שייכת סברת החזו"א ורח"ע שדינה ממש כרה"י דאורייתא, מכ"מ י"ל שלא יועילו המחיצות שמה ג"כ, מאחר שאינן מועילות במקומן הסמוך להן.

אכן אם נקבל את כל דברי החזו"א, שפיר י"ל שמה שיש עומ"ר במחיצות שמשני צדי הרחובות העומדים באלכסון לאותן הדרכים הגדולות [הענרי האדסן והרלם ריווער דרייון] מהני אף לשווי' לאותם הדרכים הגדולות לרה"י, ואזי נפתרה בעיא זו שעוררנו. אכן כבר כתבנו מזה בס' בעקבי הצאן (עמ' ס"ג), שאף שדברי החזו"א הראשונים [שהרבה מרחובות העיריות הגדולות דינם כרה"י דאורייתא מכח מה שיש סביבם ג' מחיצות של עומ"ר מפני שפני הבתים העומדים משני צדי הרחוב

7 ב. אם תיקן שולים להיקף מחיצות הגבוהות עשרה טפחים, התלויות באויר רחוק מהארץ הרבה, ויש ביניהן ארבעה על ארבעה טפחים^(ה), חשיב על השולים תוך בין המחיצות רשות היחיד, ולא חשיבי מחיצות תלויות. דהשולים חשיב כארעא סמיכתא לגבי המחיצות שעליה^(ו).

ע"ג, אע"ג דהגזזטרא תלויה צלויר, וכן פסקו המג"א (סי' רס"ו אות ז), חיי אדם (הל' שבת כלל מ"ז סעיף ו'), והחז"א (עירובין סי' ד' אות י"א). ואם הרחיק המחיצות למעלה מהשולים פחות מג"ט ודאי דמהני, מיהו אם הרחיק ג"ט ויותר, לדעת התוס' (עירובין פ"ט ע"ב ד"ה במחילות) בתירוך ראשון דס"ל דמנעול חשיב רה"י כיון דאיכא איסקופה גבוה שלשה טפחים דליכא בקיעת גדייס, א"כ לכאורה הכא נמי כיון דהשולים גבוהה מהארץ ג"ט ויותר, ללא שייך בקיעת גדייס בין המחילות לשולים, אמרינן גוד אחית מחילתא כמו במנעול. ואף לדעת החזון איש (לעיל אות ד') דס"ל דמחילה תלויה לא מיקרי מחילה אפילו אין גדייס בוקעין בה, מ"מ היכא שיש במחילות עומד מרובה על האויר שתחתיהן עד לשולים, ס"ל להחזון איש (שם אות י"ד) דלא מקרי מחילה תלויה, דכתב וז"ל: וכן אם הרחיק יתר מג' יש לעיין דאפשר דכידון בעומד מרובה כדאמר עירובין ט"ז ב', והכא לא שייך בקיעת גדייס, ולא מיקרי מחילה תלויה, מיהו צפרון מרובה ודאי מפסל עכ"ל, ומשמע מדצרוי דהיכא שהרחיק המחילות ג"ט מהשולים נוטה להכשיר דכידון בעומד מרובה כיון דליכא כאן בקיעת גדייס. אמנם (שם צאות ט"ו) כתב וז"ל: ואפילו בנעץ קנה והעמיד עליה טרסקל במחילות גבוהות י', אלא שהרחיק הדפנות מהשולים אינו רה"י משום "מחילה תלויה" כמש"כ אות י"ד עכ"ל, משמע דס"ל דחשיב מחילה תלויה וז"ע. ואפשר דמיירי שהרחיק המחילות מהשולים עד שאין שם עומד מרובה, ולכן חשיב מחילה תלויה ופסול אף שאין גדייס בוקעים בו.

שקתם שלשה טפחים התחתונים, חשיבי מחילות מעלייתא מדאורייתא לשו"א רשות היחיד. ואפילו לתירוך השני של התוס' (שם) שכתבו וז"ל: אי נמי שיש במנעול עלמו גבוה י' דהוי רשות היחיד אפילו איכא רשות הרבים גמורה תחתיו, כמו עגלות דהוי רשות היחיד ותחתיהן רשות הרבים עכ"ל. ג"כ י"ל דס"ל כתיירוך הראשון, דהיכא דהשלשה טפחים התחתונים סתומים דליכא בקיעת גדייס, חשיב המנעול רשות היחיד אפילו אין במנעול עלמו גובה עשרה, דאמרינן גוד אחית מחילתא, אלא דהתוס' בתירוך ב' הוסיפו על תירוך ראשון, דאפילו אין באיסקופה שתחת המנעול גובה שלשה טפחים, ג"כ המנעול רשות היחיד היכא שהמנעול עלמו גבוה י"ט, ואפילו המנעול תלוי צלויר ויש בקיעת גדייס תחתיו, [דאמרינן גוד אסיק מחילות עשרה של המנעול למעלה על המנעול, וחשיב גג המנעול כארעא סמיכתא לגבי המחילות שעליו שעל ידי גוד אסיק ולא חשיבי תלויות], ראה לקמן (סעיף ד').

(ה) השולים לריך שתהא בלא פירלות, ומיהו פרלה בפחות מג"ט לית לן בה, וכמו בביארתא דמישן (שבת ק"א ע"א) לרב הונא לפי פירוש התוס' (שם ד"ה הני) דחשיב בכהאי גוונא רה"י. ועיין בחז"א (עירובין סי' ד' אות י"ד) שמסתפק ביש עומד מרובה בשולים.

7 ו) כדכתבו התוס' (שבת ז"ט ע"א ד"ה שתי) בתירוך ב' דגזזטרא חשיב רה"י, כיון דאיכא מחילות

דוכי מש"ל, וזכר חירלו, דאף לענין בקיעת גדיים יש לחלק בין ע"ג לתחתי, שלענין חיקון ע"ג א"ל דין מחילות למטה.

(ג) שם בחוד"ה זרק כו' אי"כ כו' דבריהם לריך תלמוד דאי"כ בעשה מחילה תלוי כל שבו באויר כו' תחתיו רכ"ו מה"ה, ואף ר"י לא אמר סוכה ע"ז ח' ב', אלא ב' עפ"ה, ורצון פליגי גם בזה, וא"ל לחלק דדוקא בקירוב הכל אמרינן גוד אחיה דכא בין לפרש"י בביטול דמישן ובין לפר"ח, מבואר דלענין ע"ג אמרינן גוד, אף במחילות בלא קירוב, וא"כ גם לענין למטה כן זה דבר שח"ה, ולע"ג, ומיכו למסקנא ודאי דוקא ע"ג אבל תחתיו אף בליכא בקיעה לא הוי מחילה, כיון דליה ב' משום פ"ה, וכמש"כ תו' בפשיטות לעיל ע"כ ב' ד"ה זרק.

(ד) שם תוד"ה הני ועוד מאו פריך כו' ועוד למה לי כו' לכאורה לא שייך סברה דמנח עלי' מידי אלא ביחידות גבוהות י' וכן בפחות מג' דכלבד, ואין כאן חסרון מחילות אלא חסרון השמיים, אפי' אם עשה מחילות תלויות באויר, ודאי אינן רכ"ו אף אם יתקן מקום מושב לשוליים, אף דאם תיקן לה שוליים נעשית רכ"ו כמו כל הספיקות, ור"י כיון שקרקעית הספינה לא השיב כשוליים כיון שהיא רחוקה ג' מהמחילות, הוי במחילות תלויות וכמו שפרש"י ד"ה ולא, וכשארמין גוד אחיה הו' מחילות מעליות, ומה שהקשו דאכתי ליכוי נחלקו במחלוקת, משום שלא ניהא השמיים, בזה י"ל משום דאי בעי מנח עלה ומשחמט, ומיושב קושיות תו' וקושיא הראשונה כבר יושב הרעב"ה בתי, אבל קשה לפרש"י שהרי במחילות תלויות לא אמרינן גוד אחיה למחשב מחילות למטה וכמש"כ לעיל ס"ק י"א, וכיון דלא השיב שוליים לספינה כה"ג, לא שייך לחקרו גם בגוד אחיה, וי"ל דע"י גוד אחיה השיב שוליים כיון ד' יא' מלאה מבחון השיב שוליים, אבל קשה דמה לי כותל עב ומה לי כותל דק כיון שאין אויר ד' ע"ה אף כהן מחילה, ונראה דזכו כונה תו' בקושיא, [שוב ראיתי זכ"ה דבבבא תו' מעירובין ע"ה ח' הוא אפי' ברחוקות ג' עפ"ה ח' חוליה ובור מנטרפין אף בפי הבור ג"ע וכ"כ בהדוא בתו' שבת ח' ז' ד"ה רחבה, ולפ"ז הא דביטול דמישן מיירי שאין מבחון ד' בפחות מג' דאי הו' בחון ד' היינו דניח דחוליה ובור מנטרפין, ועממא כיון דאיכא בחון מחילות מעליות, משא"כ בליכא בחון ד', וכשארמין גוד אחיה הו"ל בחון ד' והוי כדניח דחוליה ובור, ול"ע נגזרת תו', ב' בקושיות האחרונות], ויש לע"י לפרש"י כיון דאי יש בפחות מג' ד', השיב לבד, א"כ אף בחון בפחות מג' ד', נמנח לבד לאותו שהוא חוץ ג', ולא נשאר אלא פרט פחות מג' באמצעיות, ונראה דכל שהוא באופן שאין בפחות מג' ד' לא השיב שוליים אלא דופן, וגם דופן אינה משום שאין אויר ד', מיכו יש לע"י במליכה קו', עד שיש בפחות מג' ד', ודאי מהני, א"כ נמנח לבד באמצעיותו עד ג"ע, ואח"כ נמדוד ג' עד שיכ"ה רחב ד', ואולי אין הי"ג.

(ה) שם בתו' ונראה כפר"ה כו' כבר נתבאר דבעושה כעין תיבה באויר, ובדפנות גבוהות י"ע הוי רכ"ו כמו ספיקות צ"ס, ודוקא שיש לה שוליים, ויש לע"י בזהו שוליים או לריך שלמה דוקא או סגי בעומ"ר, ומיכו בפחות מג' ודאי לא מפסל, וכן אם הרחיק הדפנות מהשוליים פחות מג' לית לן בה, מיכו אם הרחיק יתר מג' יש לע"י דאפשר נידון בעומ"ר כדאמר עירובין ע"ז ב', והבא לא שייך בקיעת גדיים, ולא מקרי מחילה תלוי, מיכו בפרון מרובה ודאי מפסל, ויש לע"י לפר"ח באיזה שיעור פרוץ קיימין דאמרינן עלי' גוד, שהרי ע"כ לריך ליתן לי' שיעורא דאלי"כ בכל מחילות תלויות נמנח כאלו הן עקומות ועושין שוליים, שהרי החס ליכא שום בקיעה בין המחילות לשוליים, ועדיף מספינה דאיכא בקיעת גדיים בין הסורים, ונראה דלפר"ח דוקא בביטול דמישן דכן הוא לריך ופשוטיהן וקרקעותיהן אמרינן גוד, משא"כ בשאר מחילות תלויות לריך שוליים מעליה, ואפשר שלזה דקדקו בתו' ובי' והיא עשויה כך כו'.

(ו) והנה מבואר בין לפרש"י בין לפר"ח שאין להחיר עלטול בספינה במחילות לבד בלא שוליים והקי מהרש"ה הלא נמנח מחילה תלוי מתרת, ותו' דדוקא בעשה"ה לכך, וע"י רש"י סוכה ע"ז ח' ד"ה בין, ויש לע"י דאי מאו מבעיה לי' בחורבה, וע"י רש"י שרובן י"ב ח' ד"ה כדבעא, וע"כ הא דקאמר קל הוא שהקילו במים,

ר"ל שאינו מחילה משיקר דין, אלא שהקילו בעלמא כרמניה צמים, והגבך לא מהני בחורבה, ואף בגשתיר ג' למטה דליכא בקיעת גדיים אינו יותר במחילה תלוי, ואפי' נענן קנה וכעמוד עליה ערסקל במחילות גבוהות י' אלא שהרחיק הדפנות מהשוליים אינו רכ"ו משום מחילה תלוי כמש"כ ס"ק י"ד, וע"י עירובין י"ב ח' לישן יס קאמרת כו' וא"כ מאו מייתי ראי' בשמעתין דבקיעת גדיים ל"ש בקיעה, ואי מעיקרא דמלתא שמתירין במחילה תלוי ליתו ממתני וכמו שהקי תו' ד"ה ומנא, אבל חירולס לריך ביאור דאכתי מנ"ל דבקיעת גדיים ל"ש בקיעה, ואולי ממתני הו"ל דב"מ מתירין, וע"כ דסבר כר"י דמחילה תלוי כ"מ, אבל רב מפרש שאינו אלא קולא צמים ומתני לכר"י, וע"כ אין סברה להקל בבקיעה, וע"כ שאין בקיעת גדיים בקיעה.

(ז) ויש לע"י בזהני דף על קנה גבוה י' שאין תחתיו רכ"ו כמש"כ ס"ק י"א ו"ב, בעשה מחילה ג"ע סמוך לארץ וג"ע סמוך לדף וד' אויר באמצע או נידון בעומ"ר לפי תו' עירובין ע"ז ב' ד"ה או, דעומ"ר מ"ב לדדון מהני אלא שלא יכא האויר מה"ג ומה"ג מבטל לעומד, והבא תקרה הוי כדופן ואין שייך אוירה דכ"ג ודכ"ג ולפ"ז גם בעשה ג' למטה וב' למעלה יותר בפרון כעומד, ולדעת הפוסקים דלריך עומ"ר מלד אחד, עשה ג' למטה וג' ומחלה למעלה וג' ומחלה אויר באמצע נידון בפרון כעומד, ומיושב קו' במ"ב שכי ס"ק ע"ו.

(ח) עירובין ט"ז ב' ר"ה אמר כו' ובי' הרא"ש בשם הראב"ד דלר"ה אמרינן עומ"ר בערב, ויש לע"י או לריך עומ"ר דוקא בתוך י"ע או אפי' למעלה ובלבד שיהי' ג"ע למטה שלא יכא מחילה שהגדיים בוקעין, ואי לריך דוקא חוץ י"ע, וי"ל דאף באיכה עומ"ר חוץ י"ע לריך מטע דופן בכוף י' ולא למעלה מ"י כגון י' עפ"ה סמוך לארץ וד' אויר, ועוד ח' דופן, אינו נידון בעומ"ר, דמה שלמעלה מ"י אינו מחילה וכ"מ בסוכה ע"ז ב' דאמר מחללת ד' ומשהו מתרת בסוכה כו' וקשה הלא אמרינן שם ז' ח' דופן סוכה כדופן שבת כו', וכיון דקיי"ל עומ"ר על הפרון בערב הוי עומד בשבת כ"ה בסוכה ול"ל ד' ומשהו צ"י ומשהו סגי והוי עומ"ר עד הסכך, אלא לאו משום דסככה למעלה מ"י ואין הי"ג דאי עשה דופן כל שבו למעלה סגי במחללת צ' ומשהו, ומיכו אין בכרע משם לענין דופן למעלה מ"י דאינו נידון בעומ"ר, וי"ל דלעולם אין כדופן נידון בעומ"ר בערב אלא בזירוף דופן ודופן ולא בזירוף דופן לתקרה שאין התקרה נכרת כסוף הדפנות, אפי' דשתי נידון בעומ"ר דופן מזרח עד דופן לפון ודרום וכיו"ב החס ניכר יותר גמר דופן מזרח אלא דופן דרום ולפון, מיכו למדנו לענין דופן שבת צ"ה תקרה ועשה י' עפ"ה למטה אינו נידון בעומ"ר, ואם עשה ג"ע למטה, ובי' אויר ועוד י', מותר, אף אח"ל דלריך עומ"ר חוץ י', משום פרוץ כעומד דיש כאן ח' עומד מ"ב לדדון, דלענין שלא יכא אוירה דכ"ג ודכ"ג מבטל לי' נראה דודאי מהני אף עומד למעלה מ"י, וכן למ"ד דלריך עומד מלד אחד בזהני אויר באמצע ג' ומחלה ועשה ד', יותר בפרון כעומד דיש כאן ג' וחצי עומד חוץ י', ומיושב קו' במ"ב ס"ק ע"ו.

(י) עשה ג"ע על הארץ והכניח ח' ועשה ד' והניח ג' ועשה ד', אח"ל דעומ"ר אף למעלה מ"י כשר, ואח"ל ספיקא דסק"ד לקולא, נידון בעומ"ר, ואפי' דבסך הכל של העומד ליכא עומ"ר, יותר בפרון כעומד, ואפילו למ"ד דבעינן עומ"ר מחד לד', נידון בפרון כעומד בחד לד', וכמש"כ לעיל ס"ק ח' לענין שתי, ובי' לענין ערב, וכן בעשה ג' על הארץ והכניח ז' ועשה ד' והכניח ג' ועשה ד' מותר מדין פרוץ כעומד מ"ב לדדון אח"ל ספיקא דסק"ד לחומרא, למ"ד עומד מ"ב לדדון הוי עומד, וכן בעשה ג' על הארץ והכניח ז' ועשה ז' והכניח ג' ועשה ד' יותר מדין פרוץ כעומד מלד אחד למ"ד עומ"ר מ"ב לדדון לא הוי עומד, אח"ל ספיקא דסק"ד לחומרא וכמש"כ סק"ח לענין שתי, ועפ"ז אלעריך לאשמועינן דין פרוץ כעומד בערב ומיושב קו' במ"ב ס"ק ע"ו.

(יט) ונראה דכן כל הדינין בדופני ספינה דקרקעית הספינה נידון כארעה וכן בעושה מחילות על הדף שמנחת על הקנה וגדיים בוקעין תחתיו, ונראה דלע"ג דשרינן מחילה תלוי על המים ולי"ה אחי אוירה דכ"ג ודכ"ג, מיכו זה דוקא באיכה מחילה י', אבל עשה ח' והרחיק ח' ועשה ח' אמרינן אחי אוירה דכ"ג ודכ"ג